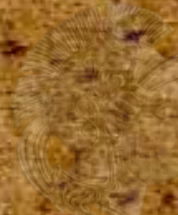

2950

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΜΕΤΡΙΚΗΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΜΕΝ

ΤΠΟ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,

ἐκδοθέν δὲ

Δαπάνη ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

Πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γυμνασίων.

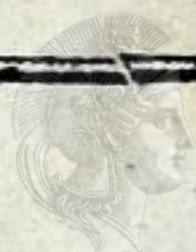
Τιμᾶται Δραχ. 1.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ῥοῦακιδ ἀριθ. 146.)

1862.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Α. Β. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Handwritten signature

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Τυπὸν κτρε Μουσος

2ΑΑ

ΕΡΧΕΙΡΙΑΙΟΝ

ΜΕΤΡΙΚΗΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΜΕΝ

ΥΠΟ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,

ἐκδοθὲν δὲ

Δαπάνη Διονυσίου Κορομηλά

ἰπρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Γυμνασίων.

Τιμᾶται Δραχ. 1.

Τυπὸν Μουσος

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΤΥΠΟΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ Κ ΟΡΟΜΗΛΑ.

(Κατὰ τὴν ὁδὸν Ῥοδακιδὸ ἀριθ. 146.)

1862.

177

ΤΟΙΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΑΙΣ.

ΤΟ πρόγραμμα τῶν Γυμνασιακῶν μαθημάτων ἀπαιτεῖ καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς μετρικῆς, καὶ ὀρθῶς τοῦτο, διότι ποιηταὶ διδάσκονται ἐν τοῖς Γυμνασίοις. Οὐδεὶς δὲ βεβαίως οὔτε τῶν διδασκομένων οὔτε τῶν διδασκόντων ἀγνοεῖ ὅτι καὶ ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν καὶ ὑπὸ τὴν αἰσθητικὴν ἔποψιν εἶναι ἀτελεστάτη ἡ σπουδὴ τῶν ποιητῶν ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν στιχουργικῶν κανόνων αὐτῶν.

Ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ὑπαρχουσῶν μετρικῶν αἱ μὲν μοὶ ἐφάνησαν λίαν ἐκτενεῖς, αἱ δὲ λίαν ἐλλειπεῖς καὶ ἐπιτομοί, καὶ ἄλλαι στερούμεναι εὐκρινείας καὶ τάξεως, τινὲς δ' εἰσὶν εἰς ὀγκώδεις γραμματικὰς ἐν μέρει παραρτήματος προστεθειμέναι. Διὰ τοῦτο, προτροπῇ ἐμπείρων διδασκάλων, ἐξέδωκα τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον, προσπαθήσας νὰ περιλάβω ἐν αὐτῷ ὅ,τι ἀπαραίτητον πρὸς μελέτην τῶν παντὸς εἵδους ποιητῶν, ν' ἀποκλείσω δὲ τὰς μακρὰς ῥυθμικὰς θεωρίας, αἵτινες συγχέουσι μᾶλλον ἢ ὅτι διευκρινίζουσι τὴν τέχνην τῶν μέτρων, καὶ τὰς δευτερευούσας λεπτομερείας τὰς ὑπερπηδῶσας τὰ ὅρια τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας, εἰς ἣν πρέπει ὡς πρὸς τὴν μετρικὴν νὰ περιορίζωνται τὰ Γυμνάσια.

Ἴσως τινὲς διαφωνοῦσι πρὸς τὰς ἰδέας ἃς ἐνιαχοῦ προτείνω εἰς ἐξήγησίν τινων δυσεξηγήτων. Ἀντ' αὐτῶν δύναται ἕκαστος τῶν διδασκόντων ν' ἀντικαταστήσῃ εἴτι ἔχει εὐκρινέστερον καὶ εὐκαταληπτότερον.

Ἐν Ἀθήναις ἀ. Αὐγούστου 1862

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί μέρος της έρευνας που διεξάγει η Ακαδημία Αθηνών στο πλαίσιο του προγράμματος «Επιστημονική Έρευνα». Η έρευνα αυτή αφορά στην μελέτη της εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας και της γραμμικής της μορφής, με ιδιαίτερη έμφαση στην κλασική και μεσαιωνική περίοδο. Η μελέτη αυτή αποτελεί μέρος της έρευνας που διεξάγει η Ακαδημία Αθηνών στο πλαίσιο του προγράμματος «Επιστημονική Έρευνα». Η έρευνα αυτή αφορά στην μελέτη της εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας και της γραμμικής της μορφής, με ιδιαίτερη έμφαση στην κλασική και μεσαιωνική περίοδο. Η μελέτη αυτή αποτελεί μέρος της έρευνας που διεξάγει η Ακαδημία Αθηνών στο πλαίσιο του προγράμματος «Επιστημονική Έρευνα». Η έρευνα αυτή αφορά στην μελέτη της εξέλιξης της ελληνικής γλώσσας και της γραμμικής της μορφής, με ιδιαίτερη έμφαση στην κλασική και μεσαιωνική περίοδο.

Εκδόθηκε στην Αθήνα το 1982

Α. Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΜΕΤΡΙΚΗΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Μετρικῆς ἐν γένει.

- § 1. Ἡ ἀνθρωπίνη φωνὴ ἐπλάσθη φύσει μελωδική.
- § 2. Τὴν μελωδίαν, ἢ τὴν μουσικὴν, ἀπαρτίζουν δύο πάθη τοῦ ἤχου ἐναρμονίως συνδυαζόμενα, ὁ τόνος καὶ ὁ χρόνος, ἐξ ὧν ὁ μὲν ἀφορᾷ τὸ διάφορον ὕψος, ὁ δὲ τὸ διάφορον μῆκος τοῦ ἤχου.
- § 3. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν μόνον, τὸ ἀφορῶν τὸν χρόνον, ἐπιτηδεύως καὶ κατὰ τινὰς κανόνας διαρρυθμιζόμενον, παράγει ἐντύπωσιν εὐάρεστον εἰς τὴν ἀκοήν, καὶ ἀποτελεῖ τὴν τέχνην, ἣτις ὀνομάζεται ρυθμικὴ, καὶ, ὅταν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν γλῶσσαν, κοινῶς μὲν στιχουργικὴ, μετρικὴ δὲ εἴθισται νὰ λέγεται, ὅταν πρόκηται ἰδίως περὶ τῶν δύο ἀρχαίων γλωσσῶν, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς.
- § 4. Κατὰ τὴν τέχνην ταύτην διασκευάζεται ἐναρμονίως ἡ γλῶσσα, ἥς ποιεῖται χρῆσιν ἢ ποιήσας.
- § 5. Αἱ πλεῖσται τῶν γλωσσῶν ἔχουσιν ἐν τῇ προ-

φορᾶ των μόνον τὸ ἐν τῶν δύο τούτων στοιχείων, ἰδίως τὸ τοῦ χρόνου (1). Ὀλίγιστα δέ εἰσιν αἱ ἀμφοτέρα ἔχουσαι, καὶ τοιαύτη ἦν ἡ ἀρχαία Ἑλληνική, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ μελωδικωτάτη ἦν τῶν γλωσσῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ στιχουργίᾳ αὐτῆς ἀπέδλεπεν εἰς μόνον τὸν χρόνον, ἀδιαφοροῦσα περὶ τοῦ τόνου.

(1). Ἡ Γαλλικὴ σχεδὸν οὐδ' αὐτοῦ· διότι οἱ γνησίως αὐτὴν προφέροντες οὐδεμίαν σχεδὸν τῶν συλλαβῶν ἐκάστης λέξεως διακρίνουσι, μηκύνοντες αὐτὴν ἢ τονίζοντες.

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ Μακρῶν καὶ Βραχέων.

§ 1. Ἡ προφορὰ ἐκάστης συλλαβῆς, ὡς καὶ ἐν γένει ἐκάστου ἤχου, δύναται διαφόρως νὰ παρατείνηται. Εἰς τὴν γλῶσσαν ὁμῶς, τοῦλάχιστον τὴν Ἑλληνικὴν, δὲν θεωρεῖται εἰμὴ μία μόνη περὶ τὴν ἔκτασιν τῶν συλλαβῶν διαφορὰ, ἡ μεταξὺ τῶν ἐν γένει βραχυτέρας καὶ τῶν ἐν γένει μακροτέρας προφερομένων, καὶ αἱ μὲν λέγονται συλλαβαὶ βραχεῖαι, αἱ δὲ συλλαβαὶ μακραί.

§ 2. Τὰς βραχείας συλλαβὰς σημειοῦσιν οἱ γραμματικοὶ διὰ τοῦ σημείου ~, τὰς δὲ μακρὰς διὰ τοῦ σημείου =. Τὸ δὲ σημεῖον = δηλοῖ ὅτι ἡ συλλαβὴ εἶναι κοινὴ ἢ ἀδιάφορος, ἥτοι δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἢ ὡς βραχεῖα ἢ ὡς μακρά, ἢ ὅτι εἰς τὴν θέσιν τοῦ σημείου τούτου ἐντὸς τινος στίχου δύναται νὰ τεθῇ κατὰ βούλησιν ἢ μακρά ἢ βραχεῖα συλλαβή.

§ 3. Πᾶσα συλλαβὴ, ἐν τῇ προσωδίᾳ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἔχει τὸν χρόνον τοῦ ἀπαρτίζοντος αὐτὴν φωνήεντος· καὶ φύσει βραχεῖα μὲν εἶναι, ἂν τὸ φωνῆεν εἶναι ἐν τῶν βραχέων (ε, ο), φύσει μακρά δὲ, ἂν ἐν τῶν μακρῶν (η, ω), ἢ μία τῶν διφθόγγων (εἰς οἷαν δῆποτε θέσιν ἐν τῇ μετρικῇ). Ἄν δὲ τὸ φωνῆεν εἶναι

δίχρονον, τότε ἡ συλλαβὴ εἶναι μακρά ἢ βραχεῖα καθ' ὃν χρόνον ἔχει αὐτὸ ἐν τῇ γλώσσῃ.

§ 4. Ἀλλὰ

α.) Ἡ φύσει βραχεῖα συλλαβὴ γίνεται θέσει μακρά, ἂν εἰς τὸ βραχὺ φωνῇεν ἢ τὸ βραχέως λαμβανόμενον δίχρονον ἐπῆται ἐν τῶν διπλῶν συμφώνων (ζ, ξ, ψ), ἢ δύο ἢ πλείονα ἀλλεπάλληλα σύμφωνα.

οἶον, ὀψέ, ὄχθη, ἐστίν, πολλὰ.

β.) Ἡ φύσει μακρά συλλαβὴ γίνεται θέσει βραχεῖα, ἂν τὸ μακρὸν φωνῇεν ἢ τὸ μακρῶς λαμβανόμενον δίχρονον προηγῇται φωνήεντος, πρὸ πάντων ὅμως ἂν προηγῇται ἄλλης λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος, ἄνευ παρεμπτώσεως συμφώνου. οἶον,

ἔσσεται ἄλγος. Ἀλλ' ἐνίοτε μένουσι μακραὶ αἰτιαῦται συλλαβαί, ἂν ἡ ἐπομένη λέξις ἐν τῇ παναρχαίᾳ γλώσσῃ ἢ ἐν διαλέκτοις εἶχε πρὸ τοῦ φωνήεντος δίγαμμα. οἶον,

Πρόσσω Γιέμενοι μετὰ προμάχων ὀαριστῶν (Ἰλ.).

Ἐν περιπτώσει δὲ χασμωδίας ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως ἢ μακρά συλλαβὴ βραχύνεται μόνον ἐξαιρετικῶς, κυρίως εἰς λέξεις τινάς, καθ' ἃς ἡ συστολὴ ἔχει ἰδιαίτερόν τινα γραμματικὸν λόγον. οἶον, ποιῶ, διότι τὸ ῥῆμα ἐγράφετο ἀρχαιοτάτα ποῶ,

καὶ ἐν τῇ πρὸ τοῦ δεικτικοῦ ἰ συλλαβῇ· οἶον, τοῦ τοῦ ἰ.

γ'.) Ἄν δ' εἰς βραχὺ φωνῇεν ἢ βραχέως λαμβανόμενον δίχρονον ἔπηται ἄφωνον (β, γ, δ, κ, π, τ, θ, φ, χ) πρὸ ἀμεταβολοῦ (λ, μ, ν, ρ), ἢ συλλαβὴ εἶναι κοινὴ, ἥτοι ἐναπόκειται τῷ ποιητῇ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν κατὰ βούλησιν, ἢ ὥς μακράν ἢ ὥς βραχεῖαν· οἶον, ἐκλογῇ, ἄτεκνος, ὀχληρός. Ἄν ὅμως τὸ ἄφωνον εἶναι μέσον (β, γ, δ), τότε ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ βραχὺ μηκύνεται.

δ'.) Ὅμοίως κοινὴ εἶναι (συνηθέστερον ὅμως μακρά) ἢ συλλαβὴ, ἂν τὸ ἐπόμενον εἰς τὸ βραχὺ φωνῇεν διπλοῦν σύμφωνον, ἢ τὰ δύο ὁμοῦ (ὥς ἐν α.) ὥσιν ἀμφότερα ἐν ἀρχῇ ἄλλης λέξεως· οἶον, χαῖρ' εἴξεινε. Ἐνθα σφιν.

ε'.) Δύω ἀλλεπάλληλα φωνήεντα, ἢ φωνῇεν καὶ δίφθογγος, κατὰ συνίεσιν ἐκφερόμενα, μετροῦνται ὥς μία μακρά συλλαβὴ· οἶον, στήθεα, ἰσχεο, χρυσέου, μὴ ἄλλοι, ἢ εἰπέμεναι.

ς'.) Κατὰ στιχουργικὴν ἄδειαν, συλλαβαίτινες, ἐν τῇ συνήθει γλώσσῃ βραχεῖαι, ἐκλαμβάνονται ἐν τῇ ποιήσει ὥς μακραί, ἢ ὥς κοιναί, καὶ ἐνίοτε, ὅταν αἱ περιέχουσαι τοιαύτας συλλαβὰς λέξεις ἐπαναλαμβάνονται ἀλλεπαλλήλως, ὁ χρόνος αὐτῶν εἶναι διά-

φορος ἑκατέραν φοράν· οἶον. τὰ μὴ καλὰ καλὰ
(Θέογν.).

ζ'.) Ὅμοίως εἰς κύρια ὀνόματα, μάλιστα πολυσύλλαβα, ἐπιτρέπεται νὰ μεταβάλληται ἐνίοτε, κατ' ἀνάγκην τῆς στιχουργίας, ὁ χρόνος τῶν συλλαβῶν·

οἶον, Ἀπόλλων ἀντὶ Ἀπόλλων· Ἐλευσινίδαο, ἀντὶ Ἐλευσινίδαο.

ή.) Εἰς λέξεις ἐχούσας πολλὰς βραχείας, ἐκλαμβάνεται μία, συνήθως ἡ πρώτη, ὡς μακρά· οἶον Ἀθάνατος.

θ'.) Οἱ ποιηταί, καὶ μάλιστα οἱ ἀρχαιότεροι, ἐδίπλασίζον πολλάκις, κατ' ἄδειαν ἐπὶ τῆς προφορᾶς στηριζομένην, τὰ σύμφωνα, καὶ καθίστων οὕτω τὸ βραχὺ φωνῆεν μακρόν· οἶον, ἔδδειςα, ἔννεπε, ὅππως, ὅττι, τόσσον κτλ.

ί.) Εἰς τὴν πρώτην χώραν τῶν ἑξαμέτρων (Ε'. § 2) ἐνίοτε ἐτίθετο συλλαβὴ βραχεῖα, ἐκλαμβανομένη ὡς μακρά· οἶον, Ἐπειδὴ Φίλε.

ια.) Βραχεῖα συλλαβὴ τελικὴ λέξεως, ἐν ᾗ ρσει κειμένη (Ε'. § 6), μηκύνεται συνήθως· ὡς, φίλε κα|σίγνη|τε κόμι|σαι (Ἰλ.) καί:

Αἰδοῖ|ός τέ μοι|έστι, φί|λε ἔχυ|ρέ, δεινός|τε.

Πρὸ πάντων ὁμῶς ἂν ἔπηται ἀμετάβολον (ιδίως τὸ ρ μη-
κύνει καὶ τὴν ἐν θέσει προηγούμενης λέξεως βρα-
χεῖαν κατάληξιν), ἢ ἂν ἔπηται δασυνόμενον φωνήεν.
οἶον.

Ἄμα | δὲ νέφος | εἶπετο (Ἰλ. Δ, 274).

Αὐται | δὲ ῥί|νας ἔχου|σι (Ἀριστοφ. Νεφ. 343).

Θυγατέ|ρα ἦν. Πόσε|ι ᾧ.

ιβ'.) Μακρὰ δὲ συλλαβὴ τελικὴ λέξεως ἐν ἄρσει
κειμένη, καὶ τοι ἐπομένου φωνήεντος ἄνευ παρεμπί-
πτοντος συμφώνου (ἴδε β'), μένει μακρά· οἶον,

Υἱες, ὁ μὲν Κτεάτου, ὁ δ' ἄρ' Εὐρύτου Ἀκτορίωνος.

Ἐν δὲ θέσει, ἢ ἐκ μακροῦ δίχρονου συλλαβῇ, καὶ τοι
παρεμπίπτοντος συμφώνου, πολλάκις βραχύνεται διὰ τὸ
μέτρον, πρὸ πάντων πρὸ κυρίων ὀνομάτων· οἶον,

Δουλίχιόν τε, Σάμη τε καὶ ὕληεσσα Ζάκυνθος. (Ὀδ. 1.24)

§ 5. Ἐπειδὴ δ' εἰς τὰ δίχρονα καθ' ἑαυτὰ ὁ χρόνος
δὲν διακρίνεται, κείσθωσαν ἐνταῦθα πρὸς γενικὴν τινα
αὐτοῦ διάγνωσιν οἱ ἐπομενοὶ κεφαλαιώδεις κανόνες.

- 1) Δίχρονον περισπώμενον εἶναι μακρόν.
- 2) Δίχρονον πρὸ βραχέος ὀξυνόμενον εἶναι βραχύ.
- 3) Δίχρονον ἐκ συναιρέσεως προκῦψαν εἶναι μακρόν.
- 4) Πολυσυλλάβου λέξεως ὀξυπαραλήχτου τὸ δί-

χρονον τῆς ληγούσης εἶναι μακρόν· οἶον σοφία,
παιδεία.

5) Λέξεως προπερισπωμένης καὶ προπαροξυτό-
νου τὸ ληκτικὸν δίχρονον εἶναι βραχύ· οἶον, πρᾶγ-
μα, κλυθι, μέλισσα.

Ὡς δὲ πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ χρόνου τῶν δι-
χρόνων, ἐπειδὴ οἱ περὶ αὐτῶν κανόνες ὑπερβαίνουνσι
τὰ ὅρια καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ παρόντος ἐγχειριδίου,
καὶ πολλὰ αὐτῶν οὐδ' εἰς κανόνας παντελῶς ὑπά-
γονται, ἐπιθι τὰς Γραμματικάς καὶ τὰ Λεξικά.

Σημ. Ἐν τῇ σημερινῇ ἡμῶν στιχουργίᾳ μακρὰ συλλαβὴ
εἶναι ἡ τετονισμένη, ἧς ὁ τόνος προφέρεται, βραχεῖα δὲ ἡ ἀτό-
νιστος, καὶ ἐκείνη ἡ τετονισμένη, ἧς ὁ τόνος δὲν προφέρεται·

οἶον, τρέχω, τὸν υἱόν, σὺν τοῖς ἄλλοις.

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ ποδῶν καὶ μέτρων.

§. 1. Ἐκ τῆς ἐναρμονίου συμπλοκῆς τῶν μακρῶν πρὸς τὰς βραχείας συλλαβὰς παρήγοντο στίχοι. Ἡ δ' ἐν τῷ στίχῳ ἐλαχίστη ἀρμονικὴ μονάς, ἥτοι ὁ ἐλάχιστος ἀριθμὸς τῶν συμπεπλεγμένων μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν, οὗ ἡ ἐπανάληψις ἀποτελεῖ τὸν στίχον, λέγεται ποῦς.

§. 2. Οἱ πόδες εἰσὶ δισύλλαβοι ἢ τρισύλλαβοι, οἱ ἐπόμενοι:

— —	καλούμενος	Πυρρίχιος	οἶον,	λόγος.
— —	»	Ἰαμβος	»	γέλως.
— —	»	Τροχαῖος	»	δῆμος.
— —	»	Σπονδαῖος	»	ῥῶς.
— — —	Τρίβραχυς ἢ Χορεῖος	»	»	λογικόν.
— — —	Δάκτυλος	»	»	ἥλιος
— — —	Ἀνάπαιστος	»	»	ὀροφή.
— — —	Ἀμφίβραχυς	»	»	Ὀμηρος.
— — —	Ἀμφίμακρος ἢ Κρητικὸς	»	»	εὐγενής.
— — —	Μολοσσὸς ἢ Τρίμακρος	»	»	εὐγνώμων.
— — —	Βακχεῖος	»	»	ἐπειδὴ.
— — —	Παλιμβάχιος ἢ Ἀντι- [όαχιος	»	»	αὐστηρός.

Ἐκ τῶν ποδῶν τούτων οἱ εἰς τὴν τακτικὴν στί-

χουργίαν συνηθέστατοί εἰσιν ὁ δάκτυλος, ὁ ἱαμβος, ὁ τροχαῖος, ὁ ἀνάπαιστος καὶ ὁ σπονδεῖος, ὅστις παρενείρεται ἐπιβοηθητικῶς ἢ ὡς ἄδεια μετρικὴ εἰς ὅλους τοὺς προσειρημένους.

§. 3. Παρεδέχονται δὲ οἱ ἀρχαῖοι μετρικοὶ καὶ τετρασυλλάβους ποδας, οἵτινες ὁμῶς δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προκύψαντες ἐξ ἐνώσεως δύο ὁμοίων ἢ διαφόρων δισυλλάβων· εἰσὶ δὲ οὗτοι:

υ υ υ υ	καλούμενος προκελευσματι-		
	[κός.	οἶον	πενόμενος.
- υ υ -	Χορίαμβος.	»	ταυτολογῶ.
υ - - υ	Ἀντίσπαστος.	»	ἐπούλωσις.
- - υ υ	Ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος.	»	ἐγγώριος.
υ υ - -	Ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος	»	ἐπιβάλλω.
- υ υ υ	Παίων α'.	»	ἡμέτερος.
υ - υ υ	Παίων β'.	»	σοφώτερος.
υ υ - υ	Παίων γ'.	»	ἐπίδουλος.
υ υ υ -	Παίων δ'.	»	φιλοσοφῶ.
υ - - -	Ἐπίτριτος	»	Διαρμόττω.
- υ - -	Ἐπίτριτος β'. ἢ Καρικὸς, ἢ καὶ Τροχαϊκὴ	»	εὐλογητῶς.
- - υ -	Ἐπίτριτος γ'. ἢ Ῥόδιος, ἢ καὶ Ἰαμβικὴ,	»	εὐγνομονῶ.
- - - υ	Ἐπίτριτος δ'. ἢ καὶ ἀναπαιστικὴ ἐπτάσημος.	»	
		οἶον	αὐτάνθρωπος.
υ - - υ -	Δόχμιος	»	ἐπερρώμενως.

Εἰ καὶ πεντασύλλαβος, ὁ τελευταῖος οὗτος συγκατηριθμεῖτο ὁμῶς μεταξὺ τῶν ποδῶν.

§. 4. Μία μακρὰ συλλαβὴ θεωρεῖται ὡς ἴση κατὰ τὸν χρόνον πρὸς δύο βραχείας· διὰ τοῦτο καὶ ἀντικαθίστανται πολλάκις ἐν τοῖς μέτροις ἀμοιβαίως, αὐταὶ ἀντ' ἐκείνης, καὶ ἐκείνη ἀντ' αὐτῶν· οἷον, ἀντί
 — — — ἢ — — —, ὁ σπονδεῖος, — —.

Μακρὰ δὲ συλλαβὴ τιθεμένη ὡς ἄδεια ὅπου τὸ μέτρον ἀπῆτει μίαν μόνον βραχεῖαν, διωρθοῦτο βεβαίως κατὰ μέρος ὑπὸ τῆς προφορᾶς εἰς βραχεῖαν· διὸ καὶ οἱ μετρικοὶ λέγουσιν ὅτι εἶναι μακροτέρα μὲν τῆς βραχείας, βραχυτέρα δὲ τῆς ἀληθῶς μακρᾶς, ἔχουσα πρὸς ἐκείνην οὐχὶ ὡς 2:1, ἀλλ' ὡς $1\frac{1}{2}:1$, καὶ πρὸς ταύτην οὐχὶ ὡς 2:2, ἀλλ' ὡς $1\frac{1}{2}:2$, καὶ καλοῦσιν αὐτὴν ἄλογον, ὡς ἄλογον λέγουσι καὶ τὸν περιέχοντα αὐτὴν πόδα, δαχνειζόμενοι καὶ ἐπωνυμίαν καὶ θεωρίαν ἀνήκουσαν καὶ χρήσιμον κυρίως τῇ ρυθμικῇ, ἢ τῇ ἐπιστήμῃ τῶν μουσικῶν τόνων.

Σημ.. Καὶ ἡ ἡμετέρα στιχουργία παραδέχεται τὰς τοιαύτας ἀλόγους συλλαβὰς, ἥτοι μακρὰς (ἐντόνους) ὅπου τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ βραχείας, καὶ τ' ἀνάπαλιν, καὶ διορθοῦσα αὐτὰς διὰ τῆς προφορᾶς· οἷον,

Ξ Ψ

Τρία πουλάκια κάθονται κτλ.

§. 5. Εἰς τινὰς συνθέσεις ποδῶν (ιδίως τὰς δακτυλικὰς) αἱ αὐταὶ μετρικαὶ συνθήκαι ἐφαρμόζονται εἰς ἕκαστον τῶν ποδῶν· εἰς ἑτέρας δὲ (τὰς λαμβδικὰς,

τροχαϊκὰς, ἀναπαιστικὰς) ἐφαρμόζονται αὐταὶ εἰς ἓνα ἐκ δύο ποδῶν ἐκάστοτε· διὸ καὶ λέγεται ὅτι αἱ πρῶται μετροῦνται κατὰ πόδα, αἱ δὲ δευτέροι κατὰ διποδίαν· καὶ μέτρον λέγεται ἡ μικροτάτη ἔκτασις ἐν ᾗ αἱ αὐταὶ συνθῆκαι ἐπανέρχονται. Ἄρα διὰ μὲν τοὺς δακτύλους ἐν μέτρον ἔσται ὁ ποῦς — — —, διὰ δὲ τοὺς ἰάμβους, τροχαίους καὶ ἀναπαίστους ἡ διποδία, — — —, — — —, — — —.

§ 6. Ἐν ποδὶ συγκειμένῳ ἐκ διαφοροχρόνων συλλαβῶν (δακτύλῳ, ἰάμβῳ, τροχαίῳ, ἀναπαίστῳ), ἄρσις λέγεται ἡ μακρά, θέσις δὲ ἡ βραχεΐα, ἡ αἰ (ἄλλεπάλληλοι) βραχεΐαι. Ἄν δ' ὁ ποῦς σύγκηται ἐξ ὁμοιοχρόνων συλλαβῶν (— —, — — —, — —, — — —) ἢ ἂν ἔχῃ πλείονας τῆς μιᾶς μακράς (— — —, — — —, — — — κτλ.) ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι ποδες καθ' ἑαυτοὺς μέτρα δὲν ἀποτελοῦσιν, ἀλλὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι μόνον ὡς παραφθοραὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ποδῶν, καὶ παρεντιθενται μεταξὺ ἐκείνων κυρίως ἐν εἴδει στιχουργικῆς ἀδείας, διὰ τοῦτο ὁ χαρακτήρ τῶν ποδῶν ἐκείνων προσδιορίζει καὶ τούτων τὴν ἄρσιν, οἶον, σπονδείου (— —) παρεντιθεμένου ἐν δακτύλοις (— — —) ἢ τροχαίοις (— —) ἄρσις εἶναι ἡ πρώτη συλλαβή, παρεντεθιμένου δ' ἐν ἀναπαίστοις (— — —) ἢ ἰάμβοις (— —), ἢ δευτέρα.

Ἄν γὰρ ποῦς ἐκ δύο ποδῶν ἐκείνων ἐκείνων

ἢ ἂν ἔχῃ πλείονας τῆς μιᾶς μακράς (— — —, — — —, — — — κτλ.) ἐπειδὴ οἱ τοιοῦτοι ποδες καθ' ἑαυτοὺς μέτρα δὲν ἀποτελοῦσιν, ἀλλὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι μόνον ὡς παραφθοραὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ποδῶν, καὶ παρεντιθενται μεταξὺ ἐκείνων κυρίως ἐν εἴδει στιχουργικῆς ἀδείας, διὰ τοῦτο ὁ χαρακτήρ τῶν ποδῶν ἐκείνων προσδιορίζει καὶ τούτων τὴν ἄρσιν, οἶον, σπονδείου (— —) παρεντιθεμένου ἐν δακτύλοις (— — —) ἢ τροχαίοις (— —) ἄρσις εἶναι ἡ πρώτη συλλαβή, παρεντεθιμένου δ' ἐν ἀναπαίστοις (— — —) ἢ ἰάμβοις (— —), ἢ δευτέρα.

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ Στίχων.

§ 1. Ὁ στίχος σύγκειται ἐκ μέτρων ἢ τῶν αὐτῶν ἐπαναλαμβανομένων, ἢ ποικίλων συνδυαζομένων. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὀνομάζεται κατὰ τὸ εἶδος τῶν ποδῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὰ μέτρα, οἷον, δάκτυλικος, ἂν οἱ πόδες αὐτοῦ εἶναι δάκτυλοι, ἰαμβικός, τροχαϊκός ἢ ἀναπαιστικός, ἂν σύγκηται ἐξ ἑνὸς τῶν ποδῶν τούτων, μετὰ τῶν συγγενῶν αὐτοῖς, οὖς, ὡς κατωτέρω θέλομεν ἰδεῖ, παραδέχονται ἐν τοῖς συνδυασμοῖς των.

§ 2. Ὀνομάζεται δὲ ὁ στίχος καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μέτρων ἃ περιλαμβάνει, μονόμετρος, δίμετρος καὶ οὕτω καθεξῆς. Καὶ οἱ μὲν κατὰ διποδίαν βαίνοντες ἢ μετρούμενοι στίχοι δὲν ὑπερβαίνουνσι συνήθως τὸν τετράμετρον, οἱ δὲ κατὰ μονοποδίαν, τὸν ἑξάμετρον.

§ 3. Ἡ τελευταία συλλαβὴ παντὸς στίχου εἶναι ἀδιάφορος, δύναται δηλ. νὰ τίθῃται ἀδιαφόρως ἢ μακρὰ ἢ βραχεῖα· διότι ἡ φυσικὴ ἀναστολή τῆς φωνῆς μετὰ πάντα στίχον δύναται καὶ τὴν μακρὰν νὰ βραχύνῃ καὶ τὴν βραχεῖαν νὰ μηκύνῃ.

§ 4. Τὸ τελευταῖον μέτρον παντὸς στίχου δύναται νὰ εἶναι ἢ ἄρτιον ἢ ἐλλειπές.

α.) Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ὁ στίχος λέγεται ἀκατάληκτος.

β.) Ἄ δὲ ἐλλείπη ἀπὸ τοῦ τελευταίου μέτρου μία συλλαβή, ὁ στίχος λέγεται καταληκτικός.

γ.) Ἄν δ' οἱ ποδες εἰσὶ τρισύλλαβοι καὶ ἐξ αὐτῶν ἐλλείπη μία συλλαβή, ὁ στίχος λέγεται καταληκτικός εἰς δισύλλαβον· καταληκτικός δ' εἰς συλλαβήν, ἂν ἐκ τῶν τοιούτων ποδῶν λείπωσι δύο συλλαβαί, καὶ διὰ τοὺς μετρουμένους κατὰ διποδίαν, ἂν ἐλλείπη ὁλόκληρος ποῦς, λέγεται ὁ στίχος βραχυκατάληκτος. Ἄν δὲ, παρὰ τοῖς μετρουμένοις κατὰ διποδίαν, μετὰ τὸ τελευταῖον μέτρον πλεονάζῃ μία μόνη συλλαβή, ὁ στίχος λέγεται ὑπερκατάληκτος.

§ 5. Ἡ ἀνθρωπίνη ἀκοὴ δὲν ἀντιλαμβάνεται εὐκρινῶς τῆς ἀρμονίας, καὶ ἐπομένως δὲν τέρπεται ὑπ' αὐτῆς ὅταν ἡ ἀρμονικὴ φράσις ᾔνε λίαν μακρά. Διὰ τοῦτο οἱ μακροὶ στίχοι πρέπει νὰ ἔχωσι κατὰ τὸ μέσον αὐτῶν τομήν, ἥτοι θέσιν τινὰ ὠρισμένην, καθ' ἣν ἀναγκαίως νὰ λήγῃ λέξις, καὶ νὰ ἄρχηται ἄλλη. Ἡ τομὴ διαιρεῖ τὸν στίχον εἰς δύο τμήματα.

ΣΗΜ. Παρ' ἡμῖν σήμερον οἱ στίχοι ἔχουσιν ἢ δύνανται νὰ ἔχωσι καὶ ἰδιαίτερόν τι κόσμημα, τὴν ὁμοιοκαταληξίαν, ἥς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἤδη φαίνονται ἀμυδρά τινα ἔχνη Ἄλλ' ἡ κυρίως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εἰσαγωγὴ αὐτῆς ὀφείλεται εἰς τὴν τῶν ῥωμανικῶν ἐθνῶν ἐπιρροήν.

Ὁ κανὼν αὐτῆς εἶναι διὰ τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ὅτι

ἐπὶ ληγούσης τονιζομένης πρέπει νὰ ὁμοιοκαταληκτῇ ὁλόκληρος ἡ τελευταία συλλαβὴ (οἶον φρι - κ τ ὸ ς δὲν ὁμοιοκαταληκτεῖ μετὰ τοῦ α ὕ - τ ὸ ς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ἐ - κ τ ὸ ς. ἐ χ - θ ρ ὸ ς μετὰ τοῦ ν ω - θ ρ ὸ ς οὐχὶ μετὰ τοῦ κ α ι - ρ ὸ ς κτλ. θ ε - ὸ ς μετὰ τοῦ υ ἰ - ὸ ς οὐχὶ μετὰ τοῦ κ α - λ ὸ ς.) Ἐν δὲ παροξυτόνοις καὶ προπαροξυτόνοις λέξε-ιν ἡ ὁμοιοκαταληξία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τονιζομένου φωνήεντος (οἶον π λ - ᾱ - σ μ α, χ - ᾱ σ μ α, γ - ἔ ρ ο ν τ α, φ - ἔ ρ ο ν τ α). Πᾶσα ἄλλη χρῆσις τῆς ὁμοιοκαταληξίης εἶναι ξενικὴ, καὶ ἀποδεικνύει ἀμέλειαν ἢ ἀδυναμίαν, ἀμφότερα ἀπαράδεκτα εἰς τὴν ποίησιν.

ΚΕΦ. Ε.

Περὶ Στίχων Δακτυλικῶν (= υ υ).

§ 1. Οἱ δακτυλικοὶ στίχοι, μετρούμενοι κατὰ μονοποδίαν, προβαίνουσιν ἀπὸ μονομέτρου μέχρις ἑξαμέτρου.

§ 2. Ἐπισημώτερος πάντων εἶναι ὁ ἑξάμετρος, ὁ λεγόμενος καὶ ἡρωϊκός, διότι δι' αὐτοῦ ἔφαλλον τὰς πράξεις τῶν ἡρώων ὁ Ὅμηρος καὶ οἱ λοιποὶ ἐποιοί.

§ 3. Ὁ ἑξάμετρος δακτυλικὸς ἔχει ἕξ μέτρα ἢ πόδας, καὶ εἶναι καταληκτικὸς εἰς δισύλλαβον, διότι ὁ τελευταῖος αὐτοῦ ποῦς εἶναι ἀντίδακτύλου (— υ υ) τροχαῖος (— υ), ἢ, διὰ τὸ ἀδιάφορον τῆς τελευταίας συλλαβῆς, σπονδαῖος (— υ). Ὁ προτελευταῖος ποῦς εἶναι σχεδὸν ἀπαραιτήτως δάκτυλος, οἱ δὲ λοιποὶ ἀδιάφοροι ἢ δάκτυλοι ἢ σπονδαῖοι. Ὁ τύπος ἐπομένως αὐτοῦ εἶναι.

— υ | — υ | — υ | — υ | — υ υ | — υ
οἶον,

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλ-

[ἤλ. (Ὅμ. Ὀδυσ. Α, 1.).

Οὐλομένην, γὰρ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε

[Ὅμηρ. Ἰλ. Α. 2.).

§ 4. Κατ' ἐξαίρεσιν ὁμῶς τινές, στίχοι εὐρηγνται ἔχοντες σπονδεῖον καὶ κατὰ τὸν ἐ. ποδὶ, καὶ οἱ τοιοῦτοι ὀνομάζονται σπονδεϊακοὶ ἢ σπονδεϊάζοντες· οἷον,

Οὐ γάρ|πω σαρ|χί|οισ' οἴ|ς νοο|, Ἀτρεΐ|δαο.
[Ἰλ. Β. 192)

καὶ

Τῷ δ' ἐν| Μισση|νῃ ξυ|μβλή|την| ἀλ|ηλοῖν.
(Ὀδ. Φ, 15.)

§ 5. Ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἡ μακρά συλλαβὴ οὐδέποτε λύεται εἰς δύο βραχείας, ὥστε τὸν δακτύλον δὲν ἀντικαθίστῃ προγελευσματικὸς (οὐ οὐ, ἢ τὸν σπονδεῖον ἀνάπαιστος. Ἄν δέ που στίχοι εὐεῖωσι τὸν προγελευσματικὸν ἀντὶ τοῦ δακτύλου ἔχοντες, τούτου αἰτία εἶναι ἡ συνίξις· οἷον,

Ἐκ δὲ| στέατος ἔ|νεικε μέ|γαν τροχόν| ἐνδόν| ἐόντος.
(Ὀδυσ. Φ, 178.)

§. 6. Εἰς τινὰς στίχους ἀπαιτῶνται παρεκτροπὴ τινες τῶν κανόνων, χωλότητες ὀνομαζόμεναι, ἃς χαρακτηρίζομεν ὡς στιχουργικὰς ἐλευθερίας, ἵνα μὴ τὰς ὀνομάσωμεν ἐλαττώματα. Οἱ τοιαύτας περιέχοντες στίχοι εἰσὶ τριῶν εἰδῶν.

α.) Οἱ ἀκέφαλοι, οἱ ἀρχόμενοι διὰ βραχείας συλλαβῆς ἀπὸ ἀναπαιστού, ἢ ἀπὸ ἰάμβου ἢ τριβράχους. Εἰς τὰς δύο τελευταίας ὁμῶς ταύτας περιπτώσεις ἡ ἰσχυρὰ

ἄρσις τῆς ἐνάρξεως τοῦ στίχου ἐκτείνουσα τὴν πρώτην συλλαβὴν, ἀποτελεῖ τὸν πόδα σχεδὸν σπονδεῖον ἢ δάκτυλον. οἶον.

Πέα μέν|τοι κατέ|αξε Πο|σειδά|ων ἐνο|σχθων (Οδ. Ζ, 283),
ὅπου ὁμῶς διὰ συνιζήσεως ὁ πρῶτος ποὺς γίνεται καθα-
ρὸς σπονδεῖος· καὶ

Ἐπει|δὴ νῆ|ας τε καί| Ἑλ|λή|σ|ποντον ἴ|κοντο (Ίλ. Ψ, 2.)
καὶ

Ἐπι|νώ|ς βε|βλήτο βο|ὸς ῥίνοιο (Οδ. Α, 523).

β'.) Οἱ λαγαροὶ (ἡ μεσοκλαστοί, ὑποκριτοί, κοῖ-
λοι, σρηνοειδεῖς, οἱ ἔχοντες ἐν τῷ μέσῳ τροχαῖον ἢ
τρίβραχυν ἀντὶ δακτύλου, ἢ ἱαμβὸν ἀντὶ σπονδείου. οἶον,

Νέστορα| ο' οὐκ ἐλα|λεν ἱα|χὴ πέν νι|ά περ| ἔμπης.
[Ίλ. Ε, 1).

Βῆν εἰ| Αἰ|λου λυ|τα| ἑώματα| τὸν δ' ἐκί|χανον.
[Οδ. Κ. 60, .

Ἀψ ὄχε|α τροπε|ο· ὁσ|ροντο γάρ| ἄλγεα| θυμῷ,
[Ίλ. Σ. 224).

Ἐν γένει δ' ἐπικρατεῖ τις ἐλευθερία κατὰ τὸν δ'. πόδα,
καθ' ἣν παραμελεῖται ἡ βράχυνσις τοῦ ἐν θέσει μακροῦ
φωνήεντος πρὸ φωνήεντος οἶον,

Τῷ μή|μοι πατέ|ρας ποθ' ὁ|μείη| ἐν|λεο| τιμή|.

Ἐν δὲ τῷ γ'. ποδὶ μόνον ὡς πρὸς τὸ μόριον ἢ' συμβαίνει τοῦτο· οἶον,

ἦ νῦν| δηθὺ| νοστ' ἦ| ὕστερον| αὔθις ἰόντα. (Ἰλ. Α'.)

γ'.) Οἱ μ ε ἰ ο υ ρ ο ι, οἱ ἔχοντες τὸν τελευταῖον πόδα πυρρίχιον· οἶον,

Τρῶες δ' | ἐρρί| γησαν ὅ| πως ἴδον| αἰῶλον| ὄριν.

(Ἰλ. Μ, 208).

§. 7. Ἐν τῷ ἑξαμέτρῳ ἡ τομὴ (Δ', § 5) γίνεται.

α.) Ἐν τῷ τρίτῳ ποδί.

1) ἡ μετὰ τὴν πρώτην συλλαβὴν, καὶ λέγεται πενθήμερης, διότι ἕκαστος δάκτυλος θεωρεῖται ὡς συγχείμενος ἐκ δύο ἴσων μερῶν, ἐξ ἑνὸς μακροῦ καὶ δύο βραχέων ἐξισουμένων πρὸς τὸ ἐν μακρόν (— = υυ). Ἄρα δύο πλήρεις δάκτυλοι (ἢ σπονδεῖοι, καὶ ἐν μακρόν ἀποτελοῦσι πέντε ἡμίση τοῦ δακτύλου. Ἡ πενθημερὴς τομὴ εἶναι ἡ ἀρίστη καὶ συνηθεστάτη πασῶν. Ταύτης παράδειγμα:

Ἰλιο|θεν με φέρων || ἄνε|μος Κικο|νεσσι πέ|λασσεν.

(Ὀδ. Ι, 39).

2) ἡ, ἂν ὁ τρίτος ποὺς ᾖ δάκτυλος μετὰ τὴν δευτέραν συλλαβὴν, καὶ τότε λέγεται κατὰ τρίτον τροχαῖον, ἡ τρίτη τροχαϊκὴ, διότι τέμνει τὸν στίχον ὅπου αἱ δύο πρῶται συλλαβαὶ τοῦ τρίτου ποδὸς ἀποτελοῦσι τροχαῖον. Καὶ αὕτη ἡ τομὴ λίαν συνήθης· οἶον, Οἰω|νοῖσί τε| πᾶσι. | Δι|ὸς δ' ἔτε λείετο| βουλή. (Ἰλ. Α, 5).

β'.) Ἡ ἐν τῷ τετάρτῳ ποδί, μετὰ τὴν πρώτην συλ-

λαβὴν, ὅτε λέγεται ἐ φ θ η μ ι μ ε ρ ῆ ς, διότι ἀποτελεῖται μετὰ ἐπτά ἡμίσεις πόδας. Συνήθως μετ' αὐτῆς συνυπάρχει δευτερεύουσα τομή καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ἢ ἐν τῷ δευτέρῳ ποδί· οἶον,

Ἐκτωρ| δ' ἀμφιπε|ριστρώ|φα|| καλ|λίτριχας| ἵππους
[(Ἰλ. Θ, 348).

Αὐτὰρ ἐ|πειδὴ| κυκλοτε|ρές|| μέγα| τοξον ἔ|τεινεν.
[(Ἰλ. Δ, 124).

Ἐνθ' οὐ| δέ||, ξεί|νός περ ἐ|ών|| ἵππ|ηλάτα| Τηδεύς.
[(Ἰλ.)

γ') Μετὰ τὸν τέταρτον ποδα, β ο υ κ ο λ ι κ ῆ λεγομένη, σπανία, μάλιστα παρὰ τοῖς ἐποποιόις, καὶ ἄλλως τε περιέχουσα πάντοτε καὶ τὴν πενθημιμερῆ ἢ τὴν κατὰ τρίτον τροχῆον· οἶον,

Ποντῶ| μὲν τε|| πρῶτα| νό|ρύσσεται.|| αὐτὰρ ἔ|πειτα
Χέρσῳ| ῥηγνύμε|νον|| μεγά|λα βρέμει||.

§. 8. Εὐχρηστος μεταξὺ τῶν δακτυλικῶν στίχων εἶναι καὶ ὁ π ε ν τ ᾱ μ ε τ ρ ο ς λεγόμενος, ὅστις σύγκειται ἐξ ἀσυναρτήτως ἀλλεπαλλήλων δύο διμέτρων ὑπερκαταλήκτων. Ἐν αὐτῷ οἱ δύο πρῶτοι ποδες εἰσὶν ἀδιαφόρως ἢ δάκτυλοι ἢ σπονδεῖοι, ἢ δὲ μετ' αὐτοὺς συλλαβὴ ἀφεύκτως μακρά, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τομή, οἱ δὲ δύο ἄλλοι ποδες ἀφεύκτως δάκτυλοι, καὶ ἡ μετ' αὐτοὺς συλλαβὴ ἀδιάφορος. Ὡστε ὁ τύπος τοῦ στίχου τούτου εἶναι:

οἶον, - σ | - σ | - | | - υ - | - υ - υ | υ .

Ἰππόλυτον δ' ἀ|γνή||πέφνε σα|οφροσύ|νη,
Ζῆν ἀπό| τῶν ὀλί|γων||μηδέν ἔ|χοντι κα|κόν. (Θεόγν.)

§ 9. Τοῦ πενταμέτρου μονου οὐδέποτε γίνεται χρή-
σις εἰς καταρτισμὸν ποιήματος· ἀλλ' εἰς τὸ εἶδος τῆς
ποιήσεως τὸ καλούμενον ἐλ.ε.γ.ε.ι.α.κ.ὸ.ν, τίθεται ἐν-
ἀλλάξ εἰς ἑξάμετρος καὶ εἰς πεντάμετρος.

ΣΗΜ. Παρ' ἡμῖν ὁ ἑξάμετρος καὶ ὁ πεντάμετρος δὲν διεσώ-
θησαν. Δυνάμεθα ὅμως νὰ μιμηθῶμεν αὐτοὺς, κατὰ τὸ καθαρὸν
ιδίως σχῆμα αὐτῶν, δηλ. σπανίως παρεισάγοντες σπονδαίους
ἀντὶ δακτύλων οἶον,

Ἰσταται μὲν ὁ ἀνὴρ ὡς κορμὸς ἀκραδάντου
[πλατάνου,
πλὴν ἐπ' αὐτοῦ ὡς κισσὸς εὐκαμπτος ἔρπ'
[ἡ γυνή.

§ 10. Ὁ δὲ δίμετρος καταληκτικὸς λέγεται Ἀδώ-
νειος, — — — — —, καὶ ἦν εὐχρηστος παρὰ λυρικοῖς εἰς
κατάληξιν στροφῶν.

Περὶ στίχων ἰαμβικῶν (υ —)

§ 1. Οἱ ἰάμβοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν, διότι ἐν τοῖς ἰαμβικοῖς στίχοις ἐξ ἐκάστου ζεύγους ποδῶν ὁ εἷς, ὁ δεύτερος ὁ ἐν ἄρτίᾳ χώρᾳ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε ἰάμβος, ὁ δὲ πρῶτος (ὁ ἐν περιττῇ χώρᾳ) δύναται νὰ εἶναι καὶ σπονδαῖος ἔχων δηλ. ἀδιάφορον τὴν πρώτην συλλαβήν), ἢ εἷς τῶν ποδῶν τῶν παραγομένων ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν μακρῶν, τοῦ ἰάμβου ἢ τοῦ σπονδαίου (τρίβραχυς, δάκτυλος ἢ ἀνάπαιστος. Παρὰ μεταγενεστέροις δὲ ποιηταῖς ἀναλύεται ἐνίοτε καὶ ὁ δεύτερος ποὺς εἰς τρίβραχυν.

Ὅσῳ πλείονας ὁμῶς ἰάμβους περιέχει ὁ στίχος, τόσῳ ἐντελέστερος εἶναι, καὶ οἱ ἄλλοι ποδες πρέπει νὰ θεωρῶνται μᾶλλον ὡς ἄδεια ἢ ἐλευθερία στιχουργικῇ, ἐνίοτε ἐξ ἀνάγκης λαμβανομένη, ἕνεκα κυρίων ὀνομάτων καὶ τῶν τοιούτων.

§ 2. Ὁ ἐπισημότερος τῶν ἰαμβικῶν στίχων εἶναι ὁ τρίμετρος ἀκατάληκτος, οὗ γίνεται ἰδίως χρήσις ἐν τοῖς δραματικοῖς διαλόγοις. Τούτου οἱ ἄρτιοι ποδες εἶναι καθαροὶ ἰάμβοι, ὁ δὲ τελευταῖος δύναται νὰ εἶναι καὶ πυρρίχιος, διότι ἡ ληκτικὴ συλλαβὴ εἶναι ὡς πάντοτε, ἀδιάφορος. Οἱ περιττοὶ δὲ ποδες δύνανται νὰ εἶναι καὶ σπονδαῖοι, συνήθως ὅχι ὁ πέμπτος, ἢ ἐνίοτε τρίβραχης, σπανίως δὲ ὁ πρῶτος καὶ τρίτος δάκτυλοι, καὶ ἔτι

σπανιώτερον ὁ πρῶτος ἀνάπαιστος. Παρὰ δὲ τοῖς κωμω-
δοποιεῖς ὁ δάκτυλος ἀπαντᾷται ἐν πάσαις ταῖς περιτ-
ταῖς χώραις, πλὴν τῆς ἑκτης, καὶ σπανίως ἐν τῇ πέμ-
πτῃ. Προσέτι καὶ ὁ προκελεσματοῦχος (— — — —) ἐνίοτε
ἐν τῇ πρώτῃ χώρᾳ.

§ 3. Ὁ τρίμετρος ἀκατάληκτος ἱαμβρικός τέμνεται
(ἦτοι ἔχει ἀναγκαίως λέξιν περατουμένην. Δ, § 5) μετὰ
τὴν θέσιν (Γ', § 6) ἢ τοῦ τρίτου ἢ τοῦ τετάρτου ποδός.
Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἡ τομὴ λέγεται πενθῆμι-
μερῆς, καὶ γίνεται ἐπὶ ἀδιαφόρου (μακρᾶς ἢ βρα-
χείας, συλλαβῆς, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ λέγεται ἐφθῆμι-
μερῆς, καὶ γίνεται μονον ἐπὶ βραχείας.

Τύπος ἐπομένως τοῦ στίχου τούτου εἶναι (πλὴν τῶν
προσημειωθέντων περὶ ἀναλύσεως τῶν μακρῶν):

— — — — — | — — — — — | — — — — —
ἢ — — — — — | — — — — — | — — — — —

οἶον,

ὦ τέκνα Κάδμου || τοῦ πάλαϊ | νέα τροφή.
(Σοφ. Οἶδ. τύρ. 1.)

Πόλις δ' ὁμοῦ | μέν || θυμιαμάτων γέμει (Αὐτ. 4).

Φθίνουσα μέν | κάλυξιν || ἐγ' | κάρποις χθονός (Αὐτ. 25).

Τοιαῦτα μέν | τὰ δ' ἐστίν || ἀμ' | φότερα μένειν.
(Αἰσχ. Εὐμ. 580).

Ἦ ποσιν ἀπείρῳ || περιβαλοῦσ' | ὑφάσματι.
(Εὐρ. Ὀρ. 23).

Νυνὶ δ' ὄρᾱς, | πράττει τὰ || μέγιστ' | ἐν τῇ πόλει.

(Ἀριστοφ. Ἐκκλ. 104).

Τὸ πόπανον ὅπως | λαβοῦσα θύσω ταῖν ἱερῶν.

(Αὐτ. Θεσμοφ. 283).

§ 4. Ὁ σατυρικός ποιητής Ἰππώναξ ἐν Ὀλυμ. 58.) ἐποίησατο χρῆσιν τοῦ ἱαμβικοῦ τριμέτρου μετὰ τινος μεταρρυθμίσεως, ἀντικαταστήσας δηλ. ἀντὶ τοῦ τελευταίου ἱάμβου τροχαῖον (μετ' ἀδιαφοροῦ πάντως τῆς τελευταίας). Ἐξ αὐτοῦ ὁ στίχος οὗτος ἐπεκλήθη Ἰππωνάκτειος· καλεῖται δὲ καὶ χωλίαμβος, καὶ ὁ τύπος αὐτοῦ εἶναι:

— — — — —
οἶον

Ὁ μουσοποιὸς ἐνθάδ' Ἰππώναξ κεῖται

Εἰ μὲν πονηρὸς, μὴ ποτέρχου τῷ τύμβῳ.

(Θεοκρ. Ἐπίγρ. κά.).

§ 5. Μετὰ δὲ τὸν τρίμετρον ἐπισημότατος ἱαμβικός στίχος εἶναι ὁ τετράμετρος καταληκτικός, καὶ τούτου χρῆσιν ποιοῦνται οἱ δραματικοὶ ἐν τοῖς διαλόγοις, καὶ μάλιστα αἱ κωμικοί. Οὗτος ἐδέχετο τὸν τρίβραχυν πανταχοῦ, πλήν τοῦ ἐβδόμου ποδός· σπονδεῖον δὲ καὶ δάκτυλον μόνον ἐν ταῖς περιτταῖς χώραις, ἐπίσης πλήν τῆς ἐβδόμης· ἐνίοτε καὶ ἀνάπαιστον κατὰ τὴν δευτέραν, τὴν τετάρτην καὶ τὴν ἐβδόμην χώραν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων.

§ 6. Ἡ τομὴ τοῦ τετραμέτρου εἶναι μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν. Ἐνίοτε ὁμῶς παραμελεῖται, καὶ τότε βεβαίως οἱ στίχοι εἰσὶν ἥττον ἀρμονικοί.

Ὁ τύπος ἐπομένως τοῦ στίχου τούτου εἶναι:

— — — — — [— — — — —] — — — — — [— — — — —]

καὶ κατὰ τὰ ἄνω (§ 5) ἐκτεθέντα διάφορα πάθη,

— — — — — [— — — — —] — — — — — [— — — — —]
— — — — — [— — — — —] — — — — — [— — — — —]

οἶον,

ὦ γενικώ|τατον κρέας, || ψυχὴν τ' ἄριστε πάντων,
(Ἀριστοφ. Ἰπ. 455).

Ἀλλ' ἐκποκιῶ| σου τὰς ποκάδας || οὐ ποτε, μὰ Δία,

[σὺ γ' ἄψαι

οὐδ' ὥς τὸν ἀνδρα τῷ πελέκει || γυνὴ κατε|σπόδησε.

§ 7. Παρὰ τοῖς λυρινοῖς εὐχρηστος εἶναι ἐπίσης καὶ ὁ δίμετρος ἱαμβικός, ἢ ἀκατάληκτος, ὁ καὶ Ἀνακρεόντειος ἐπιλεγόμενος, — — — — — [— — — — —], ἢ καταληκτικός — — — — — [— — — — —]. οἶον,

Ἀνάσσα συμ|παραστάτει,

καὶ σῶζε τὸν| σαυτῆς χορόν. Καὶ

Ὅταν πίνω| τὸν οἶνον,

εὐδουσιν αἰ| μέριμναι. (Ἀνακρ.)

ἑκάστης διποδίας, πλὴν τῆς τελευταίας. Καὶ παρ' ἡμῖν ὁ
τετράμετρος καταληκτικὸς εἶναι ὁ ἐπισημότερος, ἔχων τὸ αὐ-
τὸ σχῆμα καὶ τὴν αὐτὴν τομὴν τοῦ ἀρχαίου. οἶον,

οὐδ' οὐλύμπος κ' ὁ κίσσαβος τὰ δ' ὠβουνά
μαλόνουν.

Γνωτὸς καὶ ὁ τρίμετρος ἀκχτάληκτος· οἶον,

εὐεγῆκαντα καράβια τὰ Ζαγοριανά,
καὶ ὅλοι οἱ ἐλάσσονες, ὡς ὁ δίμετρος καταλ.

αὐτὴν εἶδες τὴν Ξανθούλαν,

καὶ οἱ λοιποί.

ΚΕΦ. Ζ΄.

Περὶ Στίχων Τροχαϊκῶν (— υ).

§ 1. Καὶ οἱ τροχαῖοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν· οἷοτι ἐν τοῖς τροχαϊκοῖς στίχοις ἐξ ἐκάστου ζεύγους ποδῶν ὁ εἷς, ὁ πρῶτος, (ὁ ἐν περιττῇ χώρᾳ), πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε τροχαῖος, ὁ δὲ δεύτερος, (ὁ ἐν ἀρτίᾳ χώρᾳ), δύναται νὰ εἶναι καὶ σπονδεῖος (ἔχων δηλ. ἀδιάφορον τὴν δευτέραν συλλαβὴν), ἢ εἷς τῶν ποδῶν τῶν παραγομένων ἐκ τῆς ἀναλύσεως τῶν μακρῶν τοῦ τροχαίου ἢ τοῦ σπονδείου, ἥτοι τρίβραχυς, δάκτυλος, σπονδεῖος, σπανίως δὲ, ἐκτὸς τούτων, καὶ ἱαμβος.

Παρά δὲ τοῖς νεωτέροις δραματικοῖς διαλύεται καὶ τοῦ πρώτου (τοῦ ἐν τῇ περιττῇ χώρᾳ) τροχαίου ἢ μακρά, καὶ σπανίως, παρά τισι μάλιστα τῶν κωμικῶν, ἀντὶ τοῦ τροχαίου ἢ τοῦ τριδράχεος τίθεται δάκτυλος.

§ 2. Ὁ ἐπίσημότερος τροχαϊκὸς στίχος εἶναι ὁ τετράμετρος καταληκτικὸς, εὐχρηστος ἐν ἐν δραματικοῖς διαλόγοις καὶ λυρικοῖς ποιήμασι. Τούτου ὁ ἔβδομος ποῦς εἶναι καθαρὸς τροχαῖος, ἢ δὲ τελευταία συλλαβὴ ἀδιάφορος.

§ 3. Ὁ στίχος οὗτος τέμνεται μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν· καὶ οἱ μὲν τραγικοὶ τηροῦσιν ἀκριβῶς τὴν τομὴν ταύτην, οἱ δὲ κωμικοὶ πολλάκις τὴν παραμε-

λουσιν· ὥστε ὁ τύπος τοῦ τροχαϊκοῦ καταληκτικοῦ
τετραμέτρου εἶναι·

— υ — σ | — υ — σ || — υ — σ | — υ —

καὶ μετὰ τῶν ἀλλοιώσεων ὧν ἐστὶ δεκτικὸς

— υ — σ | — υ — σ || — υ — σ | — υ —

οἶον

ὦ σοφώτατοι γεωργοί, || τὰμὰ δὴ ξυνίετε.

(Ἀριστοφ. Εἰρ. 603.).

Μενέλεων δ'οὐ | τάρβος ἡμῖν || ἀναλαβεῖν εἴσω ξίφους

(Αἰσχ. Ἀγ. 16.).

Ἀλλὰ μεταβου | λευσόμεσθα. || τοῦτο δ'οὐ καλῶς λέγεις

(Εὐρ. Ὀρέστ. 1557.).

Σύγγονόν τ' ἐμὴν Πυλάδην τε || τὸν τάδε ξυνδρῶν-

τά μοι (Αὐτ. 1535.).

§ 4. Ὁ τετράμετρος τροχαϊκὸς καταληκτικὸς μετα-
βάλλεται εἰς χ ω λ ὸ ν ἢ ἰ π π ω ν ἄ κ τ ε ι ο ν, ὅταν ὁ
προτελευταῖος αὐτοῦ ποῦς ἀντὶ τροχαίου εἶναι σπονδαῖος.

— υ — σ | — υ — σ || — υ — σ | — υ —

οἶον,

Μητροτίμω | δ'εὐτέ με χρή || τῷ σκότῳ δὲ κάζεσθαι

(Ἡφαιστ. σ. 19).

Τοῦ στίχου τούτου χρῆσις ἐγένετο ὑπὸ σατυρικῶν
καὶ κωμικῶν ποιητῶν.

3.

§ 5. Ἐπίσημος εἶναι καὶ ὁ ἀκατάληκτος τετράμετρος τροχαῖκος, ἔχων καὶ αὐτὸς τὸν προτελευταῖον πόδα πάντοτε τροχαῖον, τὴν δὲ τελευταίαν συλλαβὴν ἀδιάφορον.

— — — — —
οἶον,

Κλυθίμευ γέροντος εὐέθειρα χρυσόπεπλε κούρα
(Ἡφαιστ. σ. 19).

§ 6 Οἱ δὲ λυρικοὶ καὶ βραχυτέρων τροχαϊκῶν στίχων ἐποιοῦντο χρῆσιν, ἀκολουθοῦντες καὶ ἐν αὐτοῖς τοὺς προεκτεθέντας κανόνας. Τοιοῦτοι δὲ εἰσιν :

1) Ὁ δίμετρος βραχυκατάληκτος, ἐπιλεγόμενος ἰσοφαλλικός, — — — — —, οἶον.

Χρῆμά τι γελοῖον.

2) Ὁ δίμετρος ἀκατάληκτος, — — — — —, οἶον,

Ὁ πρόμαντις ὦν ἔμελλεν (Εὐρ. Ὀρ. 1454.)

3) Ὁ δίμετρος καταληκτικός, — — — — —, οἶον,

Μᾶτερ αἰσχύνας ἐμᾶς (Σοφ. Αἶ. 174).

Κράτα φόνιον ὀλεσιθῆρος (Εὐρ. Φοίν. 688).

4) Ὁ δίμετρος ὑπερκατάληκτος,

οἶον,

Ἄς ἔγην ὁ τοξότης Πάρις (Εὐρ. Ὀρ. 1419).

5) Ὁ τρίμετρος βραχυκατάληκτος,

— υ — σ| — υ — σ| — υ

οἶον,

ὦ τέκνον τέ|κνον τᾶ|λαῖνάς| ματρός (Εὐρ. Ἑκ. 692).

6) Ὁ τρίμετρος καταληκτικός,

— υ — σ| — υ — σ| — υ — υ,

οἶον,

Τῶν δέ με|λλόν|των τε|τύφλων|ται φράσαι
(Πίνδ. Ὀλ. IB, 13).

7) Ὁ τρίμετρος ἀκατάληκτος,

— υ — σ| — υ — σ| — υ — σ,

οἶον.

Χρημάτων νῦν| ἐνδοθεν καί| μηθέν οὕτως
(Ἀριστοφ. Λυσ. 1797)

8) Ὁ τρίμετρος ὑπερκατάληκτος,

— υ — σ| — υ — σ| — υ — σ| — υ,

οἶον

Μὴ προτιμή|σης ματαίων| τῶν δ' ὕλαγμα|των
(Αἰσχ. Ἀγ. 1681).

9) Ὁ τετράμετρος βραχυκατάληκτος,

— υ — σ| — υ — σ| — υ — σ| — υ,

οἶον.

Οὐδ' Ἀμειψί|αν ὁράτε| πτωχὸν ὄντ' ἐφ'| ἡμῖν
(Ἡφαιστ. σελ. 19).

§ 7. Εἰς τοὺς τροχαίκοις στίχους οἱ δραματικοὶ ἰδίως ποιηταὶ ἀποφεύγουσιν ἐπιμελῶς τὴν χασμωδίαν.

ΣΗΜ. Καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον οἱ τροχαῖκοι στίχοι μετροῦνται κατὰ διποδίαν, δεχόμενοι εἰς μίαν τῶν δύο χωρῶν καὶ τὸν πυρρίχιον καὶ αὐτὸν τὸν ἱαμβον, πλὴν τῆς προτελευταίας τῶν καταληκτικῶν, ἔχουσι τὴν αὐτὴν τομὴν ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι, καὶ χωροῦσιν ἀπὸ διμέτρου μέχρι τετραμέτρου, οἷον,

Πόσον μὲ ἀρέσει) δίμ. βραχυκατάλ.
ἢ λεπτὴ σου μέση)

Ἵς τὸ Βουνὸ ἐγὼ κ' ὁ ἔρω, δίμ. ἀκατάλ.

Κ' ἡ ἀγάπη μου μαζῇ. δίμ. καταλ.

Ἐπρασίνισαν τὰ δάση λουλουδίζουν τὰ βουνά.

[τετράμ. καταλ.

Βρέ Μανόλη, βρέ λεβέντη, βρέ καλὸ παιδί.

[τρίμ. ὑπερκατ.

ΚΕΦ. Β΄.

Περὶ στίχων Ἀναπαιστικῶν υ.υ —

§ 1. Καὶ οἱ ἀναπαιστικοὶ στίχοι κατὰ διποδίαν μετροῦνται· διότι δέχονται μὲν πλήν τοῦ ἀναπαίστου καὶ σπονδεῖον, μάλιστα παρὰ τοῖς τραγικοῖς, (συναιρέσει τῶν δύο βραχειῶν εἰς μακράν), καὶ δάκτυλον· συναιρέσει μὲν τῶν βραχειῶν, λύσει δὲ τῆς μακρᾶς, καὶ προκελευσματικὸν (μάλιστα παρὰ κωμικοῖς, λύσει τῆς μακρᾶς), ἀλλὰ πολλάκις ἡ χρῆσις τῶν παθῶν τούτων δὲν εἶναι αὐθαίρετος, καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θέσεως ἣν κατέχουσιν ἐν τῷ στίχῳ ὡς πρὸς τοὺς ἀναπαίστους αὐτοῦ. Οὕτω:

α.) Πρὸ ἀναπαίστου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τίθῃται δάκτυλος, διότι παρεμπίπτουσι πολλάι βραχεῖαι, καταστρέφουσαι τὸν ῥυθμὸν (— υ υ υ υ —). Οἱ κωμικοὶ ὁμῶς ἐνίοτε ἀθετοῦσι τὸν κανόνα τοῦτον· οἶον,

Καὶ μύρον ἐπιχεῖς; ὡς ἦν τι πεσών, (Ἀρισ. Εἰρ. 169).
Καὶ μάλιστα ὅταν τομὴ παρεμπίπτῃ μεταξὺ τῶν δύο ποδῶν· οἶον,

Αὐτὸν δῆσας, ὦ μιᾶρώτατε, || τί ποιεῖς; οὐ μὴ κατὰ-
βῆσει; Ἀριστ.),

ὅτε καὶ οἱ τραγικοὶ αὐτοὶ προτάπτουσι δάκτυλον ἀνα-
παίστου· οἶον,

Θάρσει Παλλάδος|| ὅσιαν ἤξεις. (Εὐρ. Ἡλ. 1139)

* Ἄλλως ὁ δάκτυλος ἐπιτρέπεται εἰς πᾶσαν ἄλλην χώ-
ραν, πλην τῆς προτελευταίας ἐν καταληκτικοῖς.

β'.) Ἐπὶ στίχων καταληκτικῶν ὁ προτελευταῖος
ποῦς πρέπει νὰ εἶναι ἀφεύκτως ἀνάπαιστος, πλην ἐν τῷ
λεγομένῳ Λακωνικῷ (τετραμέτρῳ), δεχομένῳ εἰς τὴν
ἐβδόμην χώραν σπονδεῖον.

γ'.) Τοῦ προκελευσματικοῦ γίνεται χρῆσις κυρίως
μόνον κατὰ τὴν πρώτην χώραν τοῦ στίχου, παρὰ κωμι-
κοῖς ὅμως καὶ πολὺ συνεχέστερον· οἶον,

Προδεδόμεθ' ἀνόσιά τ' ἐπάθομεν.

ὅς γάρ φίλος ἦν, ὁμότροφά θ' ἡμῖν.

ἐνέμετο πεδία παρ' ἡμῖν (Ἀριστοφ. Ὀρν 320).

§ 2. Τῶν καταληκτικῶν στίχων ἡ τελευταία εἶναι
ἀ δ ι ἄ φ ο ρ ο ς, τῶν δ' ἀκαταλήκτων πάντοτε μακρά,
διότι ἄλλως ἐκλείπει ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀναπαίτου.

§. 3 Οἱ ἀναπαιστικοὶ στίχοι χωροῦσιν ἀπὸ μονομέτρου
μέχρι τετραμέτρου.

α.) Ὁ ἐλάχιστος εἶναι ὁ μονόμετρος ἀκατά-
ληκτος, ὅστις καὶ ἀναπαιστικὴ βᾶσις κα-
λεῖται, — — —, καὶ μόνος μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸν δὲν ἐ-
παναλαμβάνεται στιχηρῶς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἀλλὰ

προστίθεται συνήθως ὡς παρατελευταῖος εἰς στροφάς συνισταμένας ἐκ διμέτρων.

β'.) Ὁ δίμετρος καταληκτικός, $\bar{\omega} - \bar{\omega} - | \cup \cup - \tau$, ὁ καὶ παροιμιακὸς λεγόμενος, χρησιμεύει καὶ αὐτὸς συνήθως ὡς τελευταῖος στίχος στροφῆς διμέτρων.

γ'.) Ὁ δίμετρος ἀκατάληκτος, $\bar{\omega} - \bar{\omega} - | \bar{\omega} - \bar{\omega} -$, χρησιμεύει τοῖς λυρικοῖς καὶ τοῖς δραματικοῖς εἰς σύνθεσιν στροφῶν, αἵτινες συνήθως μετὰ τινὰς τῶν στίχων τούτων ἐπιφέρουσιν ἓνα δίμετρον καταληκτικόν, καὶ ἐνίοτε πρὸ αὐτοῦ ἓνα μονόμετρον ἀκατάληκτον. Εἰς τὸν στίχον τοῦτον μετὰ τὴν πρώτην διποδίαν ὑπάρχει συνήθως τομή.

δ.) Ὁ ἐπισημότατος τῶν ἀναπαιστικῶν στίχων εἶναι ὁ τετράμετρος καταληκτικός, ὅστις καὶ Ἀριστοφάνειος λέγεται, διότι ὁ Ἀριστοφάνης πολλὴν καὶ ἀξιόλογον ἐποιήσατο αὐτοῦ χρῆσιν εἰς τὰς παραβάσεις, ἢ μακρὰς περικοπὰς, δι' ὧν ὁ κωμικὸς χορὸς ἀπετείνετο πρὸς τοὺς θεατάς. Τομήν ἔχει μετὰ τὴν δευτέραν διποδίαν. Ὁ δὲ τύπος αὐτοῦ εἶναι:

$\bar{\omega} - \bar{\omega} - | \bar{\omega} - \bar{\omega} - || \bar{\omega} - \bar{\omega} - | \cup \cup - \tau$

οἶον,

$\bar{\epsilon}\bar{\iota} \bar{\mu}\bar{\epsilon}\bar{\nu} \bar{\tau}\bar{\iota}\bar{\varsigma} \bar{\alpha}\bar{\nu}\bar{\eta}\bar{\rho} | \bar{\tau}\bar{\omega}\bar{\nu} \bar{\alpha}\bar{\rho}\bar{\chi}\bar{\alpha}\bar{\iota}\bar{\omega}\bar{\nu} || \bar{\kappa}\bar{\omega}\bar{\mu}\bar{\omega}\bar{\delta}\bar{\omicron}\bar{\delta}\bar{\iota}\bar{\delta}\bar{\alpha} | \bar{\sigma}\bar{\chi}\bar{\alpha}\bar{\lambda}\bar{\omicron}\bar{\varsigma}$

[ἡμᾶς (Ἀριστοφ. Ἰπ. 506).

§ 4. Ὁ καταληκτικὸς τετράμετρος, ἔχων εἰς -

προτελευταίαν χώραν σπονδεῖον ἀντὶ ἀναπαίστου, ἐλέγετο *Λακωνικός*, διότι χρῆσις αὐτοῦ ἐγένετο ἐν τοῖς πολεμιστηρίοις ὕμνοις τῶν Σπαρτιατῶν. Ἐνίοτε δ' ἐποιοῦντό καὶ αὐτοῦ χρῆσιν οἱ κωμικοί. Εἶναι δὲ ὁ τύπος αὐτοῦ :

οἶον, $\bar{\omega} - \bar{\omega} - | \bar{\omega} - \bar{\omega} - || - \bar{\omega} - \bar{\omega} | - - \cup$

Ἄγετ' ὦ Σπάρτας | ἔνοπλοι κοῦροι, | ποτὶ τὰν Ἄ-
[ρεος κίνασιν.

ΣΗΜ. Τῶν ἀναπαίστων γίνεται καὶ παρ' ἡμῖν χρῆσις, ἰδίως τῶν βραχυτέρων στίχων, μετρούμενων ὁμῶς κατὰ μονοποδίαν, διότι εἰς ὅλας τὰς χώρας (πλὴν τῆς τελευταίας ὅταν εἶναι καταληκτικοί) πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἔχωσιν ἀναπαίστους· ὡς,

Τὰ τραγούδια μου τὰ λεγες ὅλα. Τρίμ. ὑπερκ.

Ἐνίοτε δὲ εἰς τὴν πρώτην χώραν δύνανται νὰ δεχθῶσι καὶ ἱμβρον, οἶον,

Μονάχος ὁ ψάλτης πηγαίνει γυρνᾷ.

Καὶ τὸν Ἀριστοφάνειον δὲ δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν οἶον·

Ὅτ' αἱ Μοῦσαι ἐσιώπων, καὶ νῦν δουλικὴ εἰς τὴν γῆν τῆς
[Ἑλλάδος ἠπλοῦτο.

ΚΕΦ Θ'.

Περὶ Λυρικῶν ποδῶν

§ 1. Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντα μέτρα εἰσὶ τὰ συνε-
χῶς ἀπαντώμενα ἐν τῇ ἀφηγήσει τῶν ἐπικῶν, καὶ ἐν
τοῖς διαλόγοις τῶν δραματικῶν ποιητῶν, καὶ ἐν γένει
εἰς τὰ εἶδη ἐκεῖνα τῆς ποιήσεως, ὅσα κυρίως ἦσαν προω-
ρισμένα εἰς ἀπαγγελίαν, ὀλίγον ἢ καὶ οὐδόλως ὑπο-
βοηθούμενα ὑπὸ τῆς μουσικῆς, καὶ ἐπομένως ἔπρεπε τὸ
πλεῖστον καὶ οὐσιωδέστατον τῆς ἁρμονίας νὰ φέρωσιν
ἐν ἑαυτοῖς. Ὅσα ὁμως ποιήματα συνετίθεντο κυρίως ὅπως
ᾄδωνται, ἐκεῖνα μέγα μέρος τῆς ἁρμονίας αὐτῶν ἐδα-
νεῖοντο ἐκ τῆς συνοδεύουσης αὐτὰ μουσικῆς, καὶ ἐκ τῆς
ἐνυπαρχούσης εἰς τὴν ᾄδουσαν φωνὴν ἐλευθερίας τοῦ
μέχρι τινὸς ἐπιτείνειν ἢ βραχύνειν τὰς συλλαβάς.

Αἱ τοιαῦται συνθέσεις ἐπομένως ἐποιοῦντο χρήσιν καὶ
ἐτέρων ποδῶν, οἵτινες καθ' ἑαυτοὺς εἶχον ἥττον ἀκριβοῦς
καὶ αὐστηράν τὴν ἁρμονίαν, δυνάμενοι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς
ἀλλοιώσεις πολλάκις τῶν ἤδη περιγραφέντων, καὶ πρὸς
ἀλλήλους παντοίως περιπλεκόμενοι, κατὰ τὰς ἀξιώσεις
τοῦ μέλους, πρὸς οὗ τὴν ἐν μέρει αὐθαίρετον ποικιλίαν
ἐκάμπτοντο.

§ 2. Κατ' ἀρχάς, καὶ ἰδίως παρὰ τοῖς ἱαμβογράφοις,
ἡ ἱαμβικὴ διποδία ἦν — — —, καὶ ἡ τροχαϊκὴ — — —.
Εἶτα δέ, μακρυνθέντες οἱ στιχουργοὶ τῆς αὐστηρᾶς ἀκρι-
βείας, παρεδέχθησαν εἰς τὴν πρώτην χώραν τῆς μὲν,

καὶ εἰς τὴν δευτέραν τῆς ἄλλης, καὶ τὸν σπονδεῖον, καὶ ἄλλους τινὰς πόδας, καὶ οἱ τοιοῦτοι σπονδεῖοι ἦσαν κυρίως ἱαμβοὶ ἢ τροχαῖοι, ἐκφωνουμένης τῆς μιᾶς μακρᾶς, τῆς ἐπεχούσης θέσιν βραχείας, καὶ ἀλόγου ὑπὸ τῶν γραμματικῶν κληθείσης, ὀλίγον βραχύτερον τῆς ἄλλης· οὕτως ἡ ἱαμβικὴ διποδία μετεβλήθη εἰς — — — — —, οἷος εἶναι ὁ ἐπίτριτος γ', καὶ ἡ τροχαϊκὴ εἰς — — — — —, οἷος ὁ ἐπίτριτος β'.

Ἐπιτείνοντες δ' οἱ στιχουργοὶ τὴν τοιαύτην ἐλευθερίαν ἐν ταῖς λυρिकाῖς συνθέσεσιν, ἐν αἷς ἡ μουσικὴ διώρθου τὸ ἄτακτον τοῦ ῥυθμοῦ,

α.) Ἐδέχθησαν εἰς ἓνα τῶν δύο ποδῶν βραχεῖαν, ὅπου κατὰ τὸ ἀκριβὲς σχῆμα τῆς διποδίας ἔπρεπε νὰ εἶναι μακρά, καὶ οὕτως ἡ ἱαμβικὴ διποδία (— — — — —), μετεβλήθη εἰς Χορίαμβον (— — — — —), εἰς Ἰωνικὸν ἀπὸ μερίζονος (— — — — —), εἰς Παίωνα β'. (— — — — —), εἰς παίωνα δ'. (— — — — —), ἡ δὲ τροχαϊκὴ (— — — — —), εἰς χορίαμβον καὶ αὐτὴ (— — — — —), εἰς Ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος (— — — — —), εἰς παίωνα α'. (— — — — —), εἰς παίωνα γ'. (— — — — —).

β'.) Ἐδέχθησαν εἰς ἓνα τῶν ποδῶν μακράν, ὅπου ἔπρεπε νὰ εἶναι βραχεῖα, καὶ οὕτως ἡ ἱαμβικὴ διποδία (— — — — —), ἡλλοιώθη εἰς ἐπίτριτον α'. (— — — — —), καὶ ἡ τροχαϊκὴ εἰς ἐπίτριτον δ'. (— — — — —).

γ'.) Τὸν (ἀλόγον) σπονδεῖον ἀντικατέστησαν δι' ἄλλου ἰσομεροῦς ποδός, τοῦ πυρρίχιου, καὶ ἡ ἱαμβικὴ

διποδία ἡλλοιώθη εἰς Παίωνα δ'. (- υ - -), καὶ ἡ τροχαῖκ ἡ εἰς Παίωνα α'. (- υ υ -).

δ'.) Ἀντικατέστησαν εἰς ἑκατέραν τῶν διποδιῶν ἀντ' ἐνὸς τῶν ποδῶν, τοῦ μὴ ἀλόγου, τὸν ἀντίθετον, κατ' ἀντιπάθειαν, ὡς λέγουσιν οἱ γραμματικοί, καὶ παρήχθη ὁ ἀντίσπαστος (- - - -).

ε'.) Παρημέλησαν τὸν περὶ ἀλόγου ποδὸς κανόνα, καθ' ὃν δηλ. πρέπει νὰ εἶναι ὁ πρῶτος τῆς ἱαμβικῆς καὶ ὁ δεύτερος τῆς τροχαϊκῆς διποδίας.

§ 3. Οἱ πόδες οὗτοι σπανίως λαμβάνονται μόνοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐν στιχηραῖς συνθέσεσιν, ἀλλ' ἐπιμίγνυνται ὡς ἐπὶ πρὸ πολὺ μετὰ τῶν ποδῶν, ὧν εἰσι συγγενεῖς καὶ ἡλλοιώσεις. Τῶν δὲ μετρικῶν ἄλλοι ἄλλως διαιροῦσι καὶ ὀνομάζουσι τοὺς τοιούτους ἐξ αὐτῶν ἀκανονίστως συντεθημένους στίχους.

ΚΕΦ. I.

Περὶ Λυρικῶν στίχων ἀσυναρτήτων.

§ 1. Οἱ λυρικοὶ στίχοι, ὧν ὁ ἀληθὴς καὶ μόνος προορισμὸς ἦτον νὰ ᾄδωνται, ἐδανείζοντο τὸ κυριώτερον μέρος τῆς ἁρμονίας αὐτῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ ᾄσματος, καὶ τοῦ ποικιλοτονου ἤχου τῆς λύρας, ἣν ἠκολούθουν διὸ καὶ ἐποιοῦντο μετὰ πολλῆς, καὶ σχεδὸν ἀκανονίστου, ἐλευθερίας χρήσιν τῶν τε ἀτελεστέρων ποδῶν καὶ διποδιῶν, περὶ ὧν διελάβομεν (Θ' § 2), καὶ τῶν διαφόρων μέτρων ἀναμῖξ καὶ ἀσυναρτήτως, ὡς λέγουσιν οἱ γραμματικοί. Τὰ τοιαῦτα ᾄσματα, ἐν τῷ ἀνετωτέρῳ αὐτῶν σχήματι, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς ἑρρύθμος τις πεζὸς λόγος μᾶλλον ἢ ὡς τακτικὴ στιχουργία, ὅποια, φέρ' εἰπεῖν, εἰσὶν ἐν τῇ Ἑκκλησιαστικῇ ἡμῶν ποιήσει τὰ τροπάρια.

§ 2. Ἀσυναρτήτους κυρίως καλοῦσιν οἱ γραμματικοὶ τοὺς στίχους ἐκείνους, οἵτινες περιλαμβάνουσι διάφορα μέτρα, μὴ ὄντα εἰς ἄμεσον συγγένειαν ἢ σχέσιν πρὸς ἀλλήλα. Προσπαθοῦντες δὲ νὰ ὑπαγάγωσιν εἰς τινὰ τάξιν τὴν ἀταξίαν, καὶ παρατηροῦντες ὅτι εἰς στίχους τινάς, ἢ μᾶλλον μετρικὰς περιόδους, ἐνίοτε εἰς ἀλλεπαλλήλους ὁμοίους πόδας προτίθενται ἢ ἐπιτίθενται πόδες ἀνόμοιοι πρὸς αὐτοὺς, διέκρινον τοὺς τοιούτους πόδας εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας τρεῖς κατηγορίας.

α.) Εἰς Βάσιν, ἣν χαρακτηρίζουσι διὰ τοῦ σημείου X, καὶ ἣτις ἐστὶ τροχαῖος (X =) προηγούμενος τῶν ἀπ' ἄρσεως ἀρχομένων ποδῶν οἷον δακτύλων, χοριάμων κτλ. ὥς, X = | — — — | — — —. Πολλάκις ὁ τροχαῖος οὗτος ἀναλύεται εἰς τρίβραχυν, ἢ ἀντικαθίσταται διὰ σπονδείου ἢ καὶ δακτύλου. Ἡ βάσις δὲ τίθεται καὶ διπλῇ, καὶ τότε ὁ δεύτερος τροχαῖος μόνον ὑπὸ σπονδείου ἀντικαθίσταται. ὥς,

X = X = | — — — | — — —.

β'.) Εἰς Ἀνάκρουσιν, ἣτις εἶναι συλλαβὴ (ἀδιάφορος) ἢ ἱαμβος, προταπτόμενος ὅτε μὲν τῆς σειρᾶς τῶν ὁμοίων ποδῶν, ὅτε δὲ τῆς τροχαϊκῆς βάσεως.

γ'. Εἰς Ἐκβασιν, ἣτις εἶναι τροχαῖος ἢ τροχαῖοι μετ' ἀδιαφόρου τῆς τελευταίας (X =), προστιθέμενοι μετὰ τὴν σειράν τῶν ἀσυναρτήτων πρὸς αὐτοὺς ποδῶν.

§ 3. Μεταξὺ τῶν διαφορῶν ἐν τοῖς στίχοις ἀσυναρτήτως συλλαβημιγμένων ποδῶν συνεχέστατα ἀπαντῶνται οἱ δάκτυλοι συνδεδεμένοι μετὰ τροχαίων. Οἱ τοιοῦτοι δάκτυλοι λέγονται λογασιδικοὶ (καὶ ἄλογοι), καὶ αὐτῶν οὔτε ἡ μακρὰ ποτὲ λύεται εἰς δύο βραχείας, οὔτε, ἢ καὶ λίαν σπανίως, αἱ δύο βραχεῖαι συναιροῦνται εἰς μακράν. Τῶν μετ' αὐτῶν συνημμένων τροχαίων ὁμως ἡ μακρὰ δύναται νὰ λυθῇ, ἀλλ' ἀδιάφορος δὲν ἐγγχωρεῖ ἐν αὐτοῖς, εἰμὴ κατὰ τὴν ληκτικὴν συλλαβήν. διὰ τοῦτο καὶ δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ μετρῶνται κατὰ διποδίαν.

§ 4. Οἱ δ' ἐκ λογασιδικῶν δακτύλων συγχείμενοι στί-

χοι λέγονται καὶ αὐτοὶ λογασιδικοί, καὶ ἔχουσι
πλείονας ἢ ὀλιγωτέρους δακτύλους, καὶ μετ' αὐτοὺς
πλείονας ἢ ὀλιγωτέρους τροχαίους, χωρὶς ὅμως ὁ-
λων ὁμοῦ ὁ ἀριθμὸς νὰ ὑπερβαίνει ποτὲ τοὺς ἑξ. ὡς,
— υ υ | — υ υ | — υ — υ, 'Ο Ἀλκαϊκὸς δεκα-
σὺλλαβος, οἶον.

Καὶ τίς ἐπ' ἐσχατιαῖσιν οἰκεῖς ;

καὶ — υ υ | — υ υ | — υ — υ | — υ, 'Ο λεγόμενος Ἐγ-
χωμιαστικὸς ἢ Ἐπισύνθετος· οἶον,

'Ἐλθ' ἐπὶ κούρος ἐμοῖς φίλοισι πάντως.

[(Εὐρ. Ὀρεστ. 1305).

§ 5. Ἐνταῦθα ὑπάγεται καὶ τὸ Ἀιολικὸν λε-
γόμενον δακτυλικὸν μέτρον, ἔχον εἰς τὴν ἀ. χώραν
ἓνα τῶν δισυλλάβων ποδῶν (— —, — —, — —, — —), εἰς τὰς
λοιπὰς δάκτυλον, εἰς τὴν τελευταίαν, εἰ μὲν εἶναι ἀ-
κατάληκτον, δάκτυλον (ἢ κρητικὸν διὰ τὴν ἀδιάφορον),
εἰ δὲ μὴ, τροχαῖον, ἢ σπονδεῖον ἢ συλλαβὴν ἀδιά-
φορον. Τοιαῦτα ἀπαντῶνται τετράμετρα καταληκτι-
κὰ καὶ ἀκατάληκτα, καὶ πεντάμετρα καταληκτικὰ εἰς
συλλαβὴν.

§ 6. Τοῦ λογασιδικοῦ στίχου δύναται νὰ προηγῇ-
ται Ἀνάκρουσις (συλλαβὴ ἢ ἱαμβός) ἢ καὶ Βάσις (τρο-
χαῖος ἢ τροχαϊκὴ διποδία). Οἱ γραμματικοὶ λέγουσιν
ὅτι, Βάσιν ἔχων λογασιδικὸς δακτυλικὸς περιλαμβάνει
ἓνα μόνον δάκτυλον· ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι ἀπλούστε-
ρον μετροῦνται ὡς ἀσυνάρτητοι ἱαμβοὶ τρο-

χαῖον οἶον,

— — — — — ο Σαπφικός,

μᾶλλον: — — — — —).

§ 7. Καὶ οἱ ἀνάπαιστοι γίνονται ἐν ταῖς λυρिकाῖς συνθέσεσι λογαοιδικοὶ, προσλήψει ἰάμβων εἰς διάφορον ἀριθμόν. Καὶ τῶν στίχων δὲ τούτων οἱ πόδες δὲν χωροῦσι πέραν τῶν ἑξ. Τοιοῦτος ὁ Ἀλκαϊκὸς ἐν δεκάσύλλαβος:

— — — — —

οἶον,

Οὐ χρῆ κακοῖσιν θυμὸν ἐπιτρέπειν.

καὶ Ὁ λεγόμενος ἐλεγίαιμβος,

— — — — —

οἶον,

Πρῶτον μὲν εὐβούλον|| Θέμιν οὐρανίαν

(Ἡφαιστ. σ. 54.).

Ἐπισημότερος δὲ εἶναι ὁ πεντάμετρος λογαοιδικὸς ἀνάπαιστος, δεχόμενος τὸν πρῶτον πόδα καὶ σπονδεῖον ἢ ἰάμβον, τοὺς τρεῖς ἄλλους ἀναπαίστους, καὶ τὸν ἔσχατον Βακχεῖον· ὥς,

— — — — —

οἶον,

Νυμφᾶν| σὺ μὲν Ἀστερίαν| ὑφ' ἅμαξαν ἤδη

Οὗτος δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄλλως ὥς ἐκ Κρητικῶν συγκείμενος,

§ 8. Καὶ ἀσυναρτήτως δὲ συνάπτονται οἱ ἀνάπαιστοι μετὰ τροχαίων· ὥς

υ υ - | υ υ - | - υ - υ ,

οἶον,

Θύγατερ| Διὸς εὐ|ῶπα πέμψον (Σοφ. Οἰδ. Τύρ. 159).

Ἡ ἔπονται ἀνάπαιστοι ἰάμβοις ὥς,

υ - υ - || υ υ - | υ υ - | υ ,

οἶον,

Ἰήων|| καμάτων| παρέχου|σι (Σοφ. Οἰδ. Τύρ. 182).

§ 9. Καὶ οἱ ἰάμβοι δὲ μετὰ τῶν τροχαίων συν-
δέονται ἀσυναρτήτως ἐν λυρικοῖς στίχοις, οἵτινες
τότε λέγονται καὶ περιοδικοί ὥς,

α.) Ὁ λεγόμενος Φερεκράτειος: - υ - υ || υ - υ .

οἶον,

Ἐλδεαι φίλ|λον ἦτορ.

β.) Ὁ λεγόμενος Γλυκώνειος: - υ - υ || υ - υ -

οἶον,

Πόντου θινὸς ἐφῆμενοι (Σοφ. Φίλοκτ. 1154.)

γ.) Ὁ Ἰππωνάκτειος: - υ - υ || υ - υ - | υ .

οἶον,

Ὀρμασι δνοφεράς καλύπ|τρας (Αἰσχ. Χοηφ. 811).

δ.) Ὁ Φαλαίκειος ἐνδεκάσύλλαβος:

- υ - υ | υ - υ - | υ - υ .

οἶον,

Αἷτε ναίετε καλλίπῳλον ἔδραν Πίνδ. Ὀλ. 1Δ. .

ε.) Ὁ Σαπφικός ἐνδεκάσύλλαβος:

- υ - υ | - υ || υ - υ - | υ ,

οἶον,

Ποίχιλόθρον' | ἀθά|νατ' Ἀφροδί|τα (Σαπφ. .

ε'.) Ὁ Πριάπειος, συγκείμενος ἐκ δύο Γλυκωνείων, ἐνὸς ἀκαταλήκτου καὶ ἐνὸς καταληκτικοῦ ἢ Φερεκρατείου.

— υ — υ | υ — υ — || — υ — υ | υ — υ

οἶον,

Ὡ φίλων μὲν ἀμόρακον, | προσκυνῶν δὲ σέλινα
(Φερεκρ. Ἀπόσπ.)

ζ'.) Ὁ ἐξ ἱαμβικοῦ διμέτρου ἀκαταλήκτου, καὶ τροχαϊκοῦ διμέτρου βραχυκαταλήκτου.

— υ — υ — | — υ — υ — || — υ — υ — | — υ — υ

οἶον,

Ἐῷος ἤ|νιχ' ἱππότης || ἐξέλαμψεν | ἀστήρ.

η'.) Ὁ ἐκ διμέτρου ἱαμβικοῦ ἀκαταλήκτου, καὶ διμέτρου τροχαϊκοῦ καταληκτικοῦ :

— υ — υ — | — υ — υ — || — υ — υ — | — υ — υ

οἶον,

Δήμητρος ἀ|γνῆς καὶ κόρης || τὴν πνὴγυ|ρίν σέβων
(Ίφαιστ. σ. 55)

ΣΗΜ. Καὶ ἐν τῇ σημερινῇ λυρικῇ στιχουργίᾳ συνάπτονται πολλάκις ἀσυναρτήτως ἱαμβοὶ μετὰ τροχαίων, ἢ καὶ ἄλλοι πόδες οἶον,

Κ' ἄζυμωτῖα καὶ ἀπλυστῖα καὶ κακὴ καρδία γιατί;

Ὅπου τὸ πρῶτον κῶλον εἶναι ἱαμβικὸν δίμετρον ἀκατάληκτον, τὸ δεύτερον τροχαϊκὸν δίμετρον καταληκτικόν, ὡς ἐν ἡ.

§ 10. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ λυρικοὶ πόδες, οἵτινες, ὡς εἶδομεν, (Θ'. § 2) εἰσὶ κυρίως ἀτελεῖς ἱαμβοτροχαϊκαὶ διποδία, χρησιμεύουσιν εἰς σύνθεσιν στίχων τὸ πλεῖστον ἀσυναρτήτων, ὡς ἔπεται.

Α'.) Ὁ χορίαμβος, λαμβανόμενος ἐνίοτε, ἀλλὰ σπανίως, καὶ καθαρός. Οὕτως ὁ τρίμετρος :

— υ — υ — | — υ — υ — | — υ — υ —

οἶον,

Εἰ δὲ κυροῖ| τις πέλας οἰ|ωνοπόλων (Αἰσχ. Ἰκ. 59).
 Συνήθως δὲ συντίθενται οἱ χορίαμβοι

α.) Μετὰ διποδιῶν τροχαϊκῶν· ὡς

— — — — —
 — — — — —

Ὡς δὲ σῶφρων| ἐστὶ φύσει|| σκέψασθ', ἥτις| πρῶτα μὲν
 ('Αριστοφ. Νεφ. 535).

β.) μετὰ διποδιῶν ἰαμβικῶν· ὡς,

— — — — —
 — — — — —

Φρόντιζε δὴ| καὶ διάθρει|| πάντας τρόπους| σεαυτόν
 ('Αριστοφ. Νεφ. 683).

γ.) Ἐν ἀντιστίχοις στροφαῖς ἀντικαθίστανται οἱ
 χορίαμβοι ἀντὶ τοιούτων διποδιῶν· ὡς ἐν Εὐριπ. Βάκχ.
 ἐν στροφ. (στίχ. 560): — — — — —. Ἐν δ' ἀντιστροφῇ
 (στίχ. 579) — — — — —.

§ 11. Οἱ χορίαμβοι χωροῦσιν ἀπὸ μονομέτρου μέ-
 χρι τετραμέτρου· ὅταν δὲ εἶναι καταληκτικοὶ ἔχουσι
 συνηθέστερον τὴν ἔκβασιν εἰς ἰαμβον, ὅτε καὶ λο-
 γαιοιδικοὶ λέγονται, ἢ εἰς ἀμφίβραχυν (ἰαμβικὴν
 διποδίαν καταληκτικὴν)· ὡς, — — — — —
 ἢ — — — — —.

§ 12. Συνεχῶς τοῦ χοριάμβου προηγεῖται τροχαϊκὴ
 βάσις ἢ ἀπλὴ ἢ διπλὴ· ὡς,

— — — — —
 — — — — —

Χρείας| ἰσταμένῳ·| πῶς ποτε, πῶς| δύσμορος ἀν|τέχει;
 καὶ

— — — — —
 — — — — —

§ 13. Β'.) Ὁ ἀντίσπαστος δέχεται ἐν μὲν τῇ

πρώτη χώρα ἱαμβον ἢ σπονδεῖον ἢ δίβραχυν ἢ καὶ τροχαῖον, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ καθαρὸν τροχαῖον, $\cup - \cup - \cup$ ·

Συμπλέκεται δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ ἱαμβικῶν διποδιῶν, καὶ καταλήγει, ὅταν μὲν εἶναι βραχυκατάληκτος, εἰς καθαρὸν ἱαμβον, ὅταν δὲ καταληκτικός, εἰς ἀμφίβραχυν ἢ βακχεῖον ($\cup - \cup$ ·).

§ 14. Γ'.) Οἱ Ἰωνικοί, συγγενεῖς, ὡς εἵπομεν, πρὸς τὴν τροχαϊκὴν καὶ τὴν ἱαμβικὴν διποδίαν, συμπλέκονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετ' αὐτῶν, καὶ πρὸ πάντων μετὰ τροχαϊκῆς, καὶ τότε οἱ γραμματικοὶ τοὺς καλοῦσιν ἐπιμίκτους ὡς,

$\cup \cup - - | - \cup - \cup$ ἢ $\cup - \cup - | \cup \cup - -$

Καὶ προσέτι καὶ αὐτὰς τὰς τροχαϊκὰς διποδίας, ὅταν προηγῇται αὐτῶν πυρρίχιος, θέλουσι νὰ ὀνομάζωσιν ἰωνικοὺς ἀνακλωμένους, ὡς $\cup \cup | - \cup - \cup | - \cup$. Λύουσι δὲ μετὰ πολλῆς ἀδείας τὰς μακρὰς εἰς δύο βραχείας, ἢ συστέλλουσι τὰς δύο βραχείας εἰς μίαν μακράν.

§ 15. Οἱ καταληκτικοὶ Ἰωνικοὶ ἀπ' ἐλάσσονος καταλήγουσιν εἰς ἀνάπαιστον ($\cup \cup - - | \cup \cup -$), οἱ δ' ἀπὸ μείζονος εἰς σπονδεῖον ($- \cup$).

§ 16. Ὁ δίμετρος ἀκατάληκτος ($\cup \cup - - | \cup \cup - -$), ὀνομάζεται Ἀνακρεόντειος, διότι πολλὴν αὐτοῦ ποιεῖται χρῆσιν ὁ Ἀνακρέων ἐν τοῖς ᾠμασιν. Οἱ δὲ γραμματικοὶ καὶ αὐτοὺς τοὺς διμέτρους ἱαμβικοὺς τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ ($\cup - \cup - | \cup - \cup$) προτιμῶσιν Ἰωνικοὺς νὰ ὀνομάζωσι, διότι μετὰ λυρικῆς ἀδείας αὐτὸς ἐν τῇ διποδίᾳ οὐ μόνον εἰς τὴν πρώτην χώραν δέχεται ἀντὶ τοῦ ἱαμβοῦ σπονδεῖον, καὶ ἀνάπαιστον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν δευτέραν δέχεται δάκτυλον.

§ 17. Ὁ Ἰωνικὸς χωρεῖ μέχρι τετραμέτρου ἀκαταλήκτου· καὶ ὁ μὲν ἀπ' ἐλάσσονος τετράμετρος καταληκτικὸς,

— — — — —

καλεῖται Γαλλιαμβικός ἢ Μητρωακός, διότι οἱ Γάλλοι ἱερεῖς τῆς Κυβέλλης ἐχρῶντο αὐτῷ, ὁ δ' ἀπὸ μείζονος βραχυκατάληκτος,

— — — — —

καλεῖται Σωτάδειος, ἐκ Σωτάδου τοῦ σατυρικοῦ ποιητοῦ, ζήσαντος ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου.

§ 18. Καὶ οἱ Παῖωνες δὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐλαφραὶ διποδία ἢ ἱαμβικά (ὁ β' καὶ δ'), ἢ τροχαῖκα (ὁ α' καὶ γ'), κατὰ τὴν θέσιν τῆς μακρᾶς, ἥτοι ὡς συνδυασμὸς ἱάμβου ἢ τροχαίου μετὰ τοῦ ἰσομεροῦς σπονδείου.

§ 19. Ἡ ἔνωσις εἰς μίαν μακρὰν τῶν δύο τελευταίων βραχειῶν τοῦ α' παίωνος (— — —), ἢ τῶν δύο πρώτων τοῦ δ' (— — —), ἀποτελεῖ τὸν Κρητικόν (— — —), ἢ δὲ τῶν δύο τελευταίων τοῦ β' (— — —), ἢ τῶν δύο μέσων τοῦ δ' (— — —), τὸν Βάκχειον (— — —), καὶ ἢ τῶν δύο μέσων τοῦ α' (— — —), ἢ τῶν δύο πρώτων τοῦ γ' (— — —), τὸν Παλιμβάκχιον (— — —).

§ 20. Ἐν τῇ λυρικῇ δὲ ποιήσει κατεσκευάζοντο στίχοι Παίωνικοί, δεχόμενοι πάντας τούτους τοὺς πόδας, καὶ χωροῦντες ἀπὸ διμέτρου βραχυκαταλήκτου μέχρι τετραμέτρου ἀκαταλήκτου· ἀλλὰ τινὲς ἐπιτείνουν αὐτοὺς καὶ μέχρις ἑξαμέτρων καταληκτικῶν. Συνήθως ὁμῶς εἰς τὴν τελευταίαν χώραν ἐπροτίμων τὸν Κρητικόν· εἰς δὲ τὰς λοιπὰς,

α.) Ἐνα τῶν Παίωνικῶν, ἢ ἐνίοτε καὶ ἐμίγνυον τοῦ

Ηαίωνας, - - - - | - - - - | - - - - | - - - - οἶον.

Ω πόλι φίλῃ Κέκροπος| αὐτοφυῆς| Ἀττική.
(Ἡφαιστ. σ. 42).

ἦ - - - - | - - - - | - - - - | - - - -
οἶον,

Ἐν ἀγορᾷ|δ' αὖ πλάτανον|εὖ διαφυ|τεύσομεν.
(Ἀριστοφ. Γεωργ.).

β'. Παρενέβαλλον καὶ Κρητικούς· ὥς,

- - - - | - - - - | - - - - | - - - -
οἶον,

Μήτε Μού|σας ἀνακα|λεῖν ἐλικο|δοστρούχους.
(Ἀριστοφ. Θεσμοφορ. Προτ. Aul. Gell. I, 23).

γ'.) Κατήρτιζον ὅλόν τόν στίχον, ἢ τὰς πλείστας χώ-
ρας αὐτοῦ, ἐκ Κρητικῶν, ὥς.

- - - - | - - - - | - - - - | - - - -
οἶον,

Μᾶτερ ὦ|πότνια,|κλῦθι νυμ|φᾶν ἀβρᾶν. (Σιμίας).

καὶ

- - - - | - - - - | - - - - | - - - -
οἶον,

Δῶκεν αἰχ|μᾶν ἐννυά|λιος εὖσκο|πον ἔχειν. (Αὐτ.).

δ'.) Ἡ μετὰ βακχείων καθαρῶν, ἢ μετὰ τῶν λοι-
πῶν συμπεπλεγμένων· ὥς,

- - - - | - - - - | - - - - | - - - -
οἶον,

Φθάσαντος|δ' ἐπ' ἔργοις| προπηδῆ|σεται νιν.
(Ἡφαιστ. 44).

καὶ ἐξάμετρον καταληκτικόν,

- - - - | - - - - | - - - - | - - - - | - - - -
οἶον,

Ἄκρ' ἐπ' ἄν|θη καβαί|νων, ἃ μή|μοι θίγῃς|τῷ κυ
[παι|ρίσκῳ (Αὐτ.).

§ 21. Οἱ δ' ἐπίτριτοι, οἵτινες κυρίως εἰσὶ βαρεῖαι, μετὰ σπονδείων συνδεδεμέναι ἰαμβικαὶ ἢ τροχαῖκαὶ διποδίαί, καὶ ὁ δόχμιος, σύνθεσις ἰάμβου καὶ κρητικοῦ, ἢ βακχείου καὶ ἰάμβου, συνδυάζονται μετὰ τῶν ποδῶν τούτων ἐν τῇ συνθέσει ἐλευθέρων λυρικῶν περιόδων ἢ στίχων.

§ 22. Μετὰ τῶν ἀσυναρτήτων στίχων πρέπει νὰ ταχθῇ καὶ ὁ Προσοδιακός, δεχόμενος ἀναμίζε τοὺς ἐξῆς πόδας, ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος (— — —), παίωνα β'. (— — —), μολοσσὸν (— — —), χορίαμβόν (— — —), ἀνάπαιστον (— — —), καὶ δάκτυλον (— — —), καὶ χωρῶν ἀπὸ διμέτρου μέχρι τριμέτρου ὑπερκαταλήκτου. ὥς,

ὦραις πάλιν| ἐξάνύσεις| χρέος (Σοφ. Οἶδ. Τύρ. 160).

§ 23. Ἐν γένει δὲ λέγονται πολυσχημάτιστοι οἱ στίχοι, ἐν οἷς ἢ τῶν ποδῶν ἀκολουθία οὐδένα τηρεῖ κανόνα, οὐδ' οἱ ἄλλοι πόδες αὐτῶν ἔχουσιν ἐν ταῖς διποδίαῖς τὴν συνήθη θέσιν, ἀλλὰ πολλάκις τὴν ἀντίστροφον μάλιστα, ὥς τοῦτο εἶδομεν καὶ ἐν τισι τῶν ἀνωτέρω τύπων. Οἱ τοιοῦτοι στίχοι συνετίθεντο κατὰ τὴν αὐθαίρετον θέλησιν τοῦ ποιητοῦ, ἢ ἀληθέστερον κατὰ τὴν μουσικὴν πρὸς ἣν ἤδοντο. Ἐν πᾶσιν ὅμως, καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀτακτοτέροις, ἐπικρατεῖ πάντοτε θεμελιώδης τις ποῦς, μεθ' οὗ οἱ λοιποὶ συναρμολογοῦνται, εἴτε κατὰ συγγένειαν, εἴτε κατ' ἀντιπάθειαν, ἢ εἰς ὃν δύνανται ν' ἀναχθῶσι διὰ τῆς ἐλαστικότητος τοῦ ἀσματικοῦ τόνου, οὕτω καταρτίζοντες ῥυθμὸν συνεπῆ. Καί τινες μὲν δύνανται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ν' ἀναλυθῶσιν εἰς ἀρμο-

νίαν γνωστῶν στίχων· ἐπ' ἄλλων ὅμως ματαιοπονία εἶναι νὰ ζητῇται ὁ ἀκριβοῦς στιχηρὸς αὐτῶν τύπος, διότι εἶναι, ὡς ἐρρέθη, μᾶλλον ἑρρύθμοι πεζαὶ περίοδοι. Καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὁ μόνος τρόπος τοῦ ἀνευρίσκειν ἐὰν, καὶ ποῦ, τέμνωνται, εἶναι νὰ προσέχωμεν εἰς τὰς χασμωδίας, αἵτινες συνήθως ἐμφαίνουσι τέλος στίχου, ὡς καὶ εἰς τ' ἀντίστοιχα μέρη ἐν ταῖς ἀντιστροφαῖς (ὅταν τὰ μέλη εἶναι στροφικά) ἂν περατῶνται εἰς τέλος λέξεως, εἰ καὶ ἐνίοτε οἱ λυρικοὶ, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς τακτικὰς στροφάς, οἷον τὰς Σαπφικὰς, περατοῦσι τὸν στίχον καὶ ἐν μέσῳ λέξεως.

ΚΕΦ. ΙΑ΄.

Περὶ τῶν κατὰ σύστημα Συνθέσεων.

§ 1. Ἐν τῇ ἀφηγηματικῇ ποιήσει, οἷον ἐν τῇ ἐποποιίᾳ, ἐν τοῖς δραματικοῖς διαλόγοις, καὶ ἀλλαχοῦ, οἱ στίχοι εἰσὶν ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ πάντες κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον μετρούμενοι. Ἐλασσόνων ὅμως ποιημάτων, οἷον, ἐπιγραμμάτων καὶ τῶν τοιούτων, καὶ τῶν πλείστων λυρικῶν, οἱ στίχοι εἰσὶν ἢ ἀνὰ δύο ἢ πλείονες, ἢ καὶ ὅλοι πρὸς ἀλλήλους ἀνόμοιοι.

§ 2. Κατὰ δὲ στίχον εἰσὶ γεγραμμένα τὰ ἐλεγεία, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐπιγραμμάτων, ἔχοντα τὸν πρῶτον στίχον δακτυλικὸν ἐξάμετρον (Ε' § 3), τὸν δὲ δεύτερον πεντάμ. (Ε' § 8). Τὸ μέτρον λέγεται Ἡρωελεγεῖον.

Καὶ ἐν τοῖς λυρικοῖς δὲ ᾄσμασι πολλάκις ἐπιτηδεύονται οἱ ποιηταὶ ἀνὰ δύο συνάπτοντες τοὺς στίχους, ἓνα μακρότερον καὶ ἓνα βραχύτερον, τὸν καταληκτικόν, φέρ' εἰπεῖν, μετὰ τὸν ἀκατάληκτον τοῦ αὐτοῦ

μέτρου, ενίοτε καὶ τ' ἀνάπαλιν, ἢ καὶ ἀσυναρτήτως ἐκ διαφόρων συγγενῶν πρὸς ἀλλήλα μέτρων.

§ 3. Τὰ δ' ἐκ πλειόνων στίχων συστήματα καλοῦνται **Σ τ ρ ο φ α ί**. Ἐκ τούτων δ' ἦσαν **Μ ο ν ο σ τ ρ ο φ ι κ ᾶ**, πρῶτον, ὅσα ἐκ μιᾶς μόνον στροφῆς συνέκειντο, στίχων ἢ πάντων πρὸς ἀλλήλους ὁμοίων, οἷαι πολλαὶ τῶν Ἀνακρεοντείων ὠδῶν, ἢ πρὸς ἀλλήλους γενικῶς ἀνομοίων, οἷα τὰ ἐν τοῖς δραμματικοῖς χοροῖς " **Α σ τ ρ ο φ α**, τὰ συγκείμενα ἐκ τόσων ὀλίγων ἀνομοίων πρὸς ἀλλήλους στίχων, ὥστε δὲν δύνανται νὰ τμηθῶσιν εἰς στροφὰς (οἷον, Σοφ. Ἡλέκ. 235), καὶ τὰ " **Α τ α κ τ α** τῶν αὐτῶν χορῶν, τὰ ἐκ πολλῶν μὲν στίχων συγκείμενα, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν σύμμετρον διαίρεσιν δυνάμενα νὰ ὑποβληθῶσι (οἷον, Εὐριπ. Ἰφ. ἐν Ταύρ. στ. 1244—1284).

§ 4. Δεύτερον, ἐλέγοντο **Μ ο ν ο σ τ ρ ο φ ι κ ᾶ** καὶ ὅσα συνέκειντο μὲν ἐκ πολλῶν στροφῶν, ἀλλὰ πᾶσαι ἦσαν ὁμοίαι πρὸς ἀλλήλας. Ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων στροφῶν τοῦ εἶδους τούτου εἰσὶν α.) ἡ **Σ α π φ ι κ ῆ**, συγκείμενη ἐκ τριῶν στίχων **σ α π φ ι κ ῶ ν ἐ ν δ ε κ α σ υ λ λ ᾶ ὄ ω ν** (Γ', § 9, ε.) καὶ ἐξ ἑνὸς Ἀδωνίου (Ε', § 10).

- υ - σ | - υ | | υ - υ - | σ (τρὶς)
- υ υ | - σ
οἷον.

Ποικιλοθρον', ἀθάνατ' Ἀφροδίτα,
Παῖ Διὸς δολοπλόκε, λίσσομαί σε,
μὴ μ' ἄσαισι μηδ' ἀνίαισι δάμνα,
ποτνια, θυμόν.

β.) Ἡ Ἀ λ κ α ἰ κ ῆ:

σ - | υ - | σ | | - υ υ | - υ σ (δύς)
σ - | υ - | σ | | - υ υ | - υ σ
- υ υ | - υ υ | | - υ | - σ
οἷον,

Οὐ χρὴ καχοῖσιν θυμόν ἐπιτρέπειν.

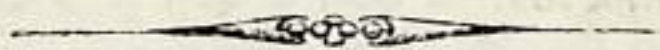
Πρακόψομεν γὰρ οὐδὲν ἀσάμενοι,
 ὦ Βύχχι· φάρμακον δ' ἄριστον
 οἶνον ἐνεικαμένοις μεθύσθην. (Ἀλκ. ἀπ.)

ΣΗΜ. Τὰς τακτικὰς ταύτας στροφὰς δυνάμεθα καὶ σήμε-
 ρον νὰ μιμηθῶμεν, ὡς τὴν Σαπφικήν:

Ἦτον, ὅτ' ἐπλάσθη, λευκὸν τὸ ρόδον·
 πλὴν τὸ ἄσμ' ἀκούσαν τῆς ἀηδόνης,
 τῆς αἰδοῦς τὸ χρῶμα περιεβλήθη
 ἐρυθριάσαν.

§ 5. Ἀντιστροφικὰ δὲ ἦσαν τὰ πλεῖστα τῶν
 χορικῶν μελῶν, ἀ δηλ. ἔψαλλον οἱ χοροὶ ἐν τοῖς δρά-
 μασι. Ταῦτα συνήθως διηροῦντο εἰς στροφὰς ἀνομοίους
 μὲν πρὸς ἀλλήλας, ἀλλ' ἐχούσας καὶ ἀντιστροφὰς, ὧν
 ἐκάστη ἦν πρὸς ἐκάστην στροφὴν ὁμοία. Τὴν στροφὴν
 ἔψαλλεν ὁ εἷς ἡμίχορος, ἦτοι τὸ ἥμισυ τοῦ δραματι-
 κοῦ χοροῦ διηρημένου εἰς δύο, τὴν δ' ἀντιστροφὴν ὁ ἑ-
 τερος. Μετὰ στροφὴν δὲ καὶ ἀντιστροφὴν ἐπεφέρετο ἡ
 ἐπὶ ᾧ ὁ ρόδος, ἀνομοίος πρὸς ἀμφοτέρας, καὶ ψαλλομένη
 ὑφ' ὅλου τοῦ χοροῦ ὁμοῦ. Εἰς παράδειγμα ἴδ. Σοφοκλ.
 Ἀντιγ. στίχ. 100—148· στίχ. 327—370· στίχ. 569
 —611· στίχ. 761—851· στίχ. 913—946 κτλ. καὶ
 πάντα τα Εἶδη τοῦ Πινδάρου.

§ 6 Ἐν ἄλλοις δὲ δραματικοῖς χοροῖς εἰσὶν, ὡς ἐρ-
 ρέθῃ, παντεσ σχεδὸν οἱ στίχοι ἀνομοιοὶ πρὸς ἀλλήλους,
 καὶ ἡ ᾠδὴ ἄστροφος, ὡς ἐν Σοφ. Ἀντ. 1075—1101.

ΚΕΦ ΙΒ'.

Πίναξ Ἀλφαβητικὸς τῶν ἐπωνυμιῶν
τῶν Μέτρων.

Οἱ γραμματικοὶ ἀποδίδουσι διάφορα καὶ ἄλλοι ἄλλα τοῖς διαφόροις μέτροις ὀνόματα, καὶ τὰ μέτρα αὐτὰ διὰ διαφόρου πολλάκις τομῆς παντοίως ποικίλοντες καὶ πολλαπλασιάζοντες, ἐξ οὗ πολλὴ ἐπιγίνεται σύγχυσις τοῖς συμβουλευομένοις τὰ σχόλια αὐτῶν. Τούτου ἕνεκα σκόπιμον ἐνομίσθη νὰ προσ-
αρτηθῇ ἐνταῦθα πίναξ κατ' ἀλφάβητον, ἐξηγῶν τὰς ἐπωνυμίας ταύτας.

Ἀδώνιος, δακτυλικὸς δίμετρος καταληκτικὸς εἰς δισύλλαβον

[illegible]

Αἰολικὸν δακτυλικόν, ἔχει δακτύλ. ὅλους τοὺς πόδας πλὴν τοῦ ἐσχάτου (τροχ. ἢ σπονδ.), καὶ πλὴν τοῦ πρώτου, ἀνθ' οὗ δέχεται πάντας τοὺς δισυλλ. ἀδιακρίτως, χωροῦν ἀπὸ τριμ. μέχρις ἑξαμέτρ. $\underline{\cup} \text{ } \overline{\cup} \text{ } [- \cup \cup | - \cup \cup | - \cup \cup | - \cup]$

Ἀχέφαλος ἐξάμετρος, ὁ ἀρχόμενος ἀπὸ ἀναπαύσεως, ἰάμβου
ἢ τριβράχους.

Ἀλκαῖχόν· (ἰδ. καὶ Ἐπιωνικόν, καὶ Ἀνακρεόντειον γ'.)

α,) Τὸ ἀσυνάρτητον ἐκ δακτ. ἐφθημιμ. καὶ ἰαμβικοῦ μο-
νομέτρου ὑπερκαταλήκτου - ~ ~ | - ~ ~ - | σ - ~ - σ.

β'.) Τὸ ἐπικαλούμενον καὶ Ἑλεγιάμβος, ἀσυνάρτητον
ἐξ ἱαμβικοῦ πενθημιμεροῦς καὶ δακτυλικοῦ διμέτρου

$\frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{1}{2}$

γ'.) Τὸ ἀντισπαστικὸν τρίμ. καταληκτικόν.

'Αλφάριον· α.) Δάκτ. τετράμ. καταληκτ. εἰς συλλαβήν.

$$-u u] - u u[-u u[-.$$

β'.) Ἀκατάληκτον. — ∞] — ∞] — ∞ ∞] — ∞ ∞.

γ.) Δακτυλικὸν ἑπτάμετρον καταληκτικὸν εἰς συλλαβήν.

$\frac{1}{2} - \frac{1}{3} = \frac{1}{6}$

δ'.) Κρητικὸν ἐξάμετρον καταληκτικόν

$$-v - [-v - [-v - [-v -] - v -] - v -]$$

ε.) Ἀντίσπαστ. τετράμ. ἀκατάλ. ἔχον ἀντὶ τοῦ δ'. ποδὸς

ιαμβ. διποδίαν. $\bar{\cup} \bar{\cup} - \cup | \cup - - \cup | \cup - - \cup | \cup - \cup -$.

Ἀνακλώμενος ἴδ. Ἰωνικός.

Ἀνακρεόντειος α.) Ἰαμβ. δίμ. ἀκατάλ. $\bar{\cup} - \cup - \bar{\cup} \cup - \cup -$.

β.) Καταληκτ. $\bar{\cup} - \cup - | \cup - \bar{\cup}$. Ἐνίοτε ὁ α. ποῦς ἀνά-

παιστος, καὶ τότε ὁ β. πολλάκις τροχαῖος. $\bar{\cup} || - \bar{\cup} \bar{\cup} | \cup - \bar{\cup}$.

γ.) Τὸ αὐτὸ καὶ Ἀλκσικόν α.)

δ.) Τροχ. δίμ. (ὁ α. ποῦς δάκτ.) καταλ. μετὰ τροχ. διμ.

βραχυκαταλήκτου. $- \cup \cup - \cup | \cup - || - \cup - | \cup | - \bar{\cup}$.

Ἀντίσπαστοι, πλὴν τῶν γνωστῶν ποδῶν ($\cup - - \cup$) λέγονται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν γραμματικῶν καὶ πάντες οἱ κατ' ἀντιπάθειαν πόδες, οἷον αὐτοὶ οἱ χορίαμβοι· πρὸ πάντων ὁμῶς στίχοι οἵτινες μετὰ τῶν κυρίως ἀντισπάζων συμπλέκουσιν ἱαμβικὰς διποδίας ἐκ τῶν ἔχουσῶν ἀδιάφορον τὴν θέσιν τῆς ἀλόγου, ἢ καὶ τροχαϊκᾶς. Ὁ ἀντίσπαστος, ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου μάλιστα, ἔχει ἀμφοτέρας τὰς βραχείας ἀμφιβόλους, καὶ δύναται ν' ἀναλύῃ ἀμφοτέρας τὰς μακράς. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν οἱ κληθέντες ἀντίσπαστοι εἰσὶ παντοῖα μίξεις ἱάμβων καὶ τροχαίων· οἷον,

α.) $\cup - - \cup \cup - - \cup \cup - - \cup \cup - \cup -$.

β.) $- \cup - \cup \cup - - \cup \cup - - \cup \cup - \cup -$.

γ.) $\bar{\cup} \bar{\cup} - \cup \cup - \cup - \cup - - \cup \cup - \cup$.

δ.) $\cup - \cup - - \cup - \cup - -$.

ε.) $\cup \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} - \bar{\cup} -$.

Ἀριστοφάνειον. α.) Ἀναπαιστικὸν τετράμετρον καταληκτικὸν

$\bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} | \bar{\cup} \bar{\cup} \bar{\cup} - || \bar{\cup} - \bar{\cup} - | \cup \cup - \bar{\cup}$.

β.) χοριαμ. δίμ. ἀκατ. $- \cup \cup - | \cup - \cup \bar{\cup}, \eta \cup - \cup - | \cup \cup \bar{\cup}$.

γ.) Τὸ αὐτὸ καταλ. $- \cup \cup - | \cup - \bar{\cup}, \eta - \cup \cup - | \cup -$.

Ἀρχεβούλειον. α.) Δακτυλ. λογαοιδ. πεντάμ. ἀτατάλ.

β.) Ἀναπαιστ. λογαοιδ. ἔχον τὸν α. πόδα καὶ ἱάμβον.

Ἀρχιλόχειον. α.) Δακτυλ. πενθημιμ. ἢ τρίμ. καταλ. εἰς συλ-

λαβὴν $- \cup \cup | - \cup \cup | -$.

β.) Δακτυλ. τετράμετρος καταληκτικὸς εἰς συλλαβὴν,

$- \cup \cup | - \cup \cup | - \cup \cup | - \bar{\cup}$.

- γ'.) Τροχ. δίμ. βραχυκατ. — υ — υ | — υ .
 δ'. Τροχ. τρίμ. καταλ. — υ — υ | — υ — υ | — υ — .
 ε'.) Ίαμβ. τρίμ. ὑπερκατ. ἔχον ἐν τῇ β'. καὶ γ'. χώρα ἀναπαίστους. — υ — υ — | υ — υ — | υ — υ — | υ — .
 ς'.) Δακτυλ. τετραμετρος μετὰ τροχ. διμ. βραχυκατ. — υ — υ | — υ — υ | — υ — υ | — υ — .
 ζ'.) Δακτυλ. δίμετρος μετὰ τροχ. διμ. ὑπερκαταλήκτου. — υ — υ | — υ — υ | — υ — υ | — υ — υ | — υ — .
 ή'.) ἴδ. Ἰόβακχος.

Ασκληπιάδειον, Ἀντισπ. τρίμ. ἀκατάληκτον.

Βακχυνλίδειον. τροχ. δίμ. ὑπερκατ. — υ — υ | — υ — υ | — υ — .

Γαλλιαμβικόν. α'.) Ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσ. τετραμ. καταλ. ἴδ.

Μητρωακόν. — υ — υ — | υ — υ — | υ — υ — | υ — υ — . Τὸ σχῆμα τοῦτο διὰ λύσεως τῶν μακρῶν καὶ συναιρέσεως τῶν βραχειῶν δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς

β'.) Ίαμβ. δίμ. βραχυκατ. καὶ τροχ. ἀκαταλ. (Ἡ α. χώρα τοῦ ἱαμβικοῦ σπονδ. ἢ ἀνάπ., ἢ β'. μακρὰ καὶ ἀναλελυμένη. Ἡ α. τοῦ τροχ. δάκτυλος, ἢ β'. μακρὰ καὶ ἀναλελυμένη). — υ — υ — υ — | — υ — υ — υ — υ — υ — υ — .

Γλοκώγειον. α'.) Διτρόχαιος καὶ διΐαμβος (ὁ α. τροχ. καὶ σπονδ. ἢ πυρρίχ) — υ — υ — υ — | υ — υ — υ — .

β'.) Τροχ. καὶ 2 ἱαμβοὶ — υ — υ — υ — υ — υ — .

γ'.) 3 Τροχ. καὶ ἱαμβος — υ — υ — υ — υ — υ — υ — .

δ'.) Τροχ. καὶ 3 ἱαμβοὶ — υ — υ — υ — υ — υ — υ — υ — .

ε'.) 2 Ίαμβοι καὶ ἀνάπ. — υ — υ — υ — υ — υ — υ — .

ς'.) Ίαμ. ἀνάπ. Ίαμβ. — υ — υ — υ — υ — υ — υ — υ — .

ζ'.) 2 ἀναπ. ἱαμβος — υ — υ — υ — υ — υ — υ — υ — .

ή'.) ἀνάπ. ἱαμβ. ἀνάπ. — υ — υ — υ — υ — υ — υ — υ — .

Δογμακόν. Ὁ ποῦς σύγκειται ἐξ ἱάμβου καὶ τροχ. διποδίας καταληκτικῆς — υ — υ — , μετ' ἀμφιβόλων τῶν βραχειῶν, καὶ τῶν μακρῶν ἀναλυομένων, ἢ ἀδιαφόρου τῆς γ'. ἢ τῆς ε', ἐξ ὧν οἱ γραμματικοὶ παράγουσι 48 ποικιλίας τοῦ

στίχου τούτου! Εἰσὶν ὅμως αὗται μίξεις τροχαίων, ἰ-
άμβων, ἐνίοτε καὶ Κρητικῶν, καὶ τῶν συγγενῶν ποδῶν.

Ἐλεγιάμβος, ἴδ. Ἀλκαϊκὸν β'.

Ἐπίμικτος, Ἰωνικὸς ἀναμεμιγμένος μετὰ τροχαίων καὶ ἰάμβ.

Ἐπιχοριαμβικόν, ἴδ. Σαπφικόν α'.

Ἐπιωνικὸν ἀπὸ μελίσσος Ἀλκαϊκόν. α'.) ἐνδεκασύλλαβον.
ἴδ. Ἀλκαϊκόν γ'.)

β'.) δωδεκασύλλαβον δίμ. ἰαμβ. καταλ. καὶ μονόμετρον
ὑπερκατάληκτον — — — | — — — || — — — | — — — .

γ'.) Τετράμ. καταλ. ἥτοι ἰαμβ. δίμ. καταλ. καὶ δίμ. ἀκατ.
— — — | — — — || — — — | — — — .

Ἐπιωνικὸν ἀπ' ἐλάσσος. α'.) Μονόμ. ἰαμβ. καὶ δίμετρον Ἰων.
ἀπ' ἐλάσσ. — — — | — — — — | — — — .

β'.) ἰαμβ. τρίμ. καταλ. ἔχον τὸν γ'. πόδα ἀνάπαιστον:
— — — | — — — — | — — — .

Εὐπολίδειον. Γλυκῶνειος μετὰ χοριάμβου καὶ ἕτερος μετὰ
Κρητικῷ ἢ, τροχαϊκ. τετράμ. καταλ. ἔχων τὸν δ'. πό-
δα ἰαμβον ἀντὶ τροχαίου, τὸν δὲ α'. καὶ ε'. ἐν γένει
δισύλλαβον: — — — | — — — — | — — — | — — — .

Εὐριπίδειον ἢ Αἰνύθειον. Τροχ. δίμ. καταλ. — — — | — — — .

Ἰθύκειον. α'.) Δακτυλ. ὀκτάμ. καταλ. εἰς συλλαβὴν

— — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — — | — — — .

β'.) Δακτυλ. ἐφθήμεμ: — — — | — — — ! — — — | — — — .

Ἰθυφαλλικόν. τροχ. δίμετρ. βραχυκατ. — — — | — — — .

Ἰόβακχος Ἀρχιλόχειος. α'.) Δίμ. ἰαμβ. μετὰ διμ. τροχαϊκοῦ:

— — — | — — — — || — — — | — — —

β'.) Τὸ αὐτὸ βραχυκατ. — — — | — — — || — — — | — — — .

Ἰππωνάκτειον. α'.) ἰαμβ. τετραμ. καταλ.

— — — | — — — || — — — | — — —

β'.) ἰαμβ. τρίμ. ἀκατάλ. ἔχον τὸν τελευταῖον πόδα τροχαῖον

— — — | — — — — | — — —

γ'.) Τροχ. διποδ. καὶ ἰαμβ. μονόμ. ὑπερκατάλ.

— — — | — — — || — — — | — — — .

Ἰσχυοῤῥωγικός. Διποδία μὴ ττροῦσα τοὺς περὶ ἀλόγου ποδὸς

κανονάς (οἶον $\cup - \cup - , - \cup - \cup$), καὶ ὁ ταύτη χρώ-
μενος στίχος.

Ἰωρικὸς ἀνακλώμενος. Τροχαϊκαὶ διποδία, ὧν προηγείται
πυρρίχιος.

Καλλιμάχειον. α.) Χορίαμβ. πεντάμ. καταλ.

β.) Τροχ. πεντάμ. καταλ.

$\cup - \cup | \cup - \cup - | - || \cup - \cup | - \cup - \cup | - \cup \cup$.

Κλεομάχειον. Ἰων. ἀπὸ μείζ. δίμ. ἀκατάλ. ἢ καταλ. Καὶ τρίμ.

$- - \cup \cup | - - \cup$.

Κοῖλος, ἴδ. Λαγαρός.

Κρατίνειον. α.) Ἀσυνάρτ. ἐκ χορίαμβ. ἐπιμίκτου μετὰ διποδ.

ιαμβ. καὶ τροχ. ἐφθην. οὗ ὁ α. ποῦς ἀπλῶς δισύλλαβος.

$\cup \cup - \cup - \cup - | \cup \cup - \cup - \cup -$

β.) Ἰαμβ. τρίμ. ὑπερκατ. ἔχων τὸν β'. πόδα ἀνάπαιστον :

$\cup - \cup \cup - | \cup - \cup - | \cup - \cup - | \cup$.

γ.) Δακτυλ. τρίμ. μετὰ ἰαμβ. διμέτρ. ἀκατάλ.

$\cup \cup | - \cup \cup | - \cup \cup | \cup - \cup - | \cup - \cup \cup$

Κύκλιοι ἀνάπαιστοι, οἱ μὴ λύοντες τὰς μακράς, οὐδὲ δα-
κτύλους δεχόμενοι.

Λαγαρὸς Ἑξάμετρος, ἢ Μεσόκλαστος, ὁ ἔχων ἐν τῷ μέσῳ

ἀντὶ δακτύλου τροχαῖον, τρίβραχυν ἢ ἰάμβον.

Λαχωρικός. Ὁ Ἀριστοφάνειος α.), μετὰ σπονδείου ἀντὶ ἀνα-

παίστου εἰς τὴν προτελευταίαν χώραν :

$\cup - \cup - | \cup - \cup - || \cup - \cup - | - - \cup$

Λογαοιδικόν. Δάκτυλοι μεμιγμένοι τροχαίοις, ἢ ἀνάπαιστοι

ἰάμβοις. α.) $- \cup - \cup \cup | - \cup - \cup$.

β.) $\cup - | \cup \cup - \cup \cup - | \cup -$

Ληκύθειον, καὶ Εὐριπίδειον. Τροχ. διμ. καταλ.

Μείουρος. Ἑξάμετρος, ὁ ἔχων τὸν τελευταῖον πόδα πυρρίχιον

ἢ ἰάμβον. $- \cup | - \cup | - \cup | - \cup | - \cup | \cup \cup$

Μεσόκλαστος, ἴδ. Λαγαρός.

Μητρωακόν. Ἰων. ἀπ' ἐλάσσ. τετράμ. κατ. (ἴδ. Γαλλιμαβικόν α.).

Παραπαίων. Ποῦς ὑποτιθέμενος ὅτι ἔχει μετὰ μιᾶς μακρᾶς

πλείονας τῶν τριῶν βραχείας, κυρίως προερχόμενός ἐξ

ἀναλύσεως μακρῶν, καὶ ἰδίου τρόπου διαιρέσεως, οἶον,

— υ υ υ υ υ

Παροιμιακόν. Ἀνάπαιστος δίμ. καταλ. εἰς συλλ.

υ υ — υ υ — | υ υ — υ

Π.λατωνικόν. Ἀσυνάτρ. δακτ. πενθημιμ., ιαμβ. ὁμοίως, δακτ. ὁμ.

— υ υ — υ υ — | υ — υ — — [— υ υ υ υ —

Πινδαρικόν. α.) Τὸ ἀντεστραμμένον τῷ Πλατωνικῷ, ἦτοι δακτ. πενθημιμ. μετὰ δὺν ιαμβ. πενθημιμ.

υ — υ — — | — υ υ — υ υ — | υ — υ — —

β.) Ἰαμβος, διποδία τροχ., ιαμβικ. πενθημιμ.

υ — | — υ — υ | υ — υ — υ

Πραξιλλεῖον. Ἰων. ἀπὸ μείζ. τρίμ. βραχ — — υ υ | — — υ υ | — υ.

Πριάπειον. διποδ. τροχαϊκ. καὶ διποδ. ιαμβ. δις ἐπαναλαμ-
βανόμενα, τὸ δεύτερον καταλ. — υ — υ | υ — υ — | υ — υ — υ.

Προσδιακόν. Ἀσυνάρτ. ἐξ Ἰων. ἀπὸ μείζ., παίων β', ἀνέπ.,
μολος., χορίαμβ. καὶ δάκτ.

Σαμπρικόν, α.) Τροχ. δίμ. βραχυκ. καὶ ιαμβ. μονόμ. ὑπερκ.

— υ — υ — υ | υ — υ — υ.

β.) Τροχ. τρίμ. ἀκαταλ. — υ — υ | — υ — υ | — υ — υ.

γ.) Δάκτυλος μετὰ διποδ. τροχ., δις

— υ υ | — υ — υ | — υ υ | — υ — υ.

δ.) Ἀντίσπ. δίμ. ὑπερκαταλ. ἢ ἱαμβ. καὶ 2 χορίαμβοι

υ — | — υ υ — | — υ υ —

Σιμιακόν ἢ Σιμμίειον. α.) Ἀντίσπ. τετράμ. ὑπερκατάλ.

β.) Ἀνάπαιστ. τριμ. καταλ. εἰς δισύλλ.

υ υ — υ υ — | υ υ — υ υ — | υ υ — υ υ ,

γ.) Δάκτυλ. Αἰόλ. πεντάμ. καταλ. εἰς δυσύλλ.

— υ υ | — υ υ | — υ υ | — υ υ | — υ υ ,

Στησιχόριον. α.) Δάκτυλ. ἐπτάμ. καταλ. εἰς δισύλλ.

— υ υ | — υ υ | — υ υ | — υ υ | — υ υ | — υ υ | — υ

β.) Τροχ. τετραμ. βραχυκατ.

— υ — υ | — υ — υ | — υ — υ | — υ — υ .

Σωτάδειον. Ἰων. ἀπὸ μείζ. τετράμ. βραχυκ. ἐκ τριῶν ἰων. καὶ

τροχαίου, πολλάκις λυομένων τῶν μακρῶν ἢ συναιρουμέ-
νων τῶν βραχειῶν, ἢ καὶ τροχαίων ἀντικαθιστῶντων

τοὺς Ἴωνικούς. — — — — —
 Τελεσίλλειον. Ἴων. δίμ. καταλ. — — — — —
 Ὑπόκοιλος. ἴδ. Λαγαρός.
 Φαλαίκειον. Ἐνδεκασύλλ. δάκτυλ. λογαοιδ. μετὰ βάσεως, ἢ
 τροχ. μονόμ. (ὁ ἄ ποῦς δισύλλ. ἀδιάφορος), καὶ ἱαμβ.
 μονόμ. ὑπέρκατ. ἢ δίμ. καταλ. — — — — —
 Φερεκράτειον. ἄ.) Τροχαῖος καὶ διῆαμβος. — — — — —
 β.) Διτροχ. καὶ διῆαμβος καταλ. (ἐν τῇ ἄ. χώρα ποῦς δι-
 σύλλαβος.) — — — — —
 Χωλῖαμβος. ἴδ. Ἰππωνάκτειος.

Τ Ε Λ Ο Σ.

Π Ι Ν Α Ξ Τ Ω Ν Ε Μ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν.

	Σελίς
Α'. Περὶ μετρικῆς ἐν γένει	5
Β'. Περὶ μακρῶν καὶ βραχέων	7
Γ'. Περὶ ποδῶν καὶ μέτρων	13
Δ'. Περὶ στίχων	17
Ε'. Περὶ στίχων δακτυλικῶν	20
ΣΤ'. Περὶ στίχων ἱαμβικῶν	26
Ζ'. Περὶ στίχων τροχαϊκῶν	32
Η'. Περὶ στίχων ἀναπαιστικῶν	37
Θ'. Περὶ λυρικῶν ποδῶν	41
Ι'. Περὶ λυρικῶν ἀσυναρτήτων	44
ΙΑ'. Περὶ τῶν κατὰ σύστημα συνθέσεων	55
ΙΒ'. Πίναξ ἀλφαβητικὸς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἐπωνυμιῶν τῶν μέτρων	58

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐξῆλθε τῶν πιστηρίων μου Ἐγχειρίδιον
Μετρικῆς πρὸς χῆσιν τῶν Γυμνασίων ὑπὸ
Α. Ρ. Παγκαῆς ἐκ τεσσάρων τυπογραφικῶν
φύλλων καὶ τιμώμενον δραχμῆς. Τὸ σύγ-
γραμμα τοῦτο ἀνεπλήρωσε κενὸν ἐπαισθητὸν εἰς
τὴν σπουδάζουσιν νεολαίαν, συμβιδάσαν τὸ χρήσι-
μον μετὰ τοῦ εὐώνου.

Μετ' ὀλίγον δὲ θέλω δημοσιεύσει καὶ ἄλλα ἔρ-
γα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως καὶ ἄλλων, ὅσοι εὐη-
ρεστήθησαν νῦν μὲ συνδράμωσιν εἰς τὴν ἐπιχεί-
ρησίν μου, ἀναλαβόντος, χάριν τῶν ἐνδεεστέρων
τὴν διάσπεροτυπίαν ἐκδοσιν πάντων τῶν
διδασκτικῶν βιβλίων, καὶ προκαλουθύντος τὰ ἔχοντα
τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ μου Ἀνδρέα. Ἐλπίζω δὲ
ὅτι τὸ κοινὸν θὰ δεχθῇ μετὰ τὴν αὐτὴν εὐμένειαν
καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐμῶν πιστηρίων ἔργα, τὴν κοινὴν
ὠφέλειαν καμοῦ ἐπιδιώκοντες.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Αὐγούστου 1862.

Διονύσιος Κορομηλάς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023912

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

